

A w a g l i k i n

V

491 99-8

2-55

ВОЗВРАТИТЕ КНИГУ НЕ ПОЗЖЕ

сбозначенного здесь срока

[illegible]

491.542-82

9-55

Erzeugung - Aufhebung - Fortdauer

428
178-21

Դ Ա Ս Ը Ն Կ Ե Ր

491.99-8

U. S U P t

55-19

ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ-ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

492

4 U 2 U 6 8 7 1.

ԱՐՇԱԿ ԶԻԼԻՆԿԱՐԵԱՆ, ՏԻԳՐԱՆ ՌԱՇՄԱՃԵԱՆ

66

U. h. e. S. P. P. U. U. z. U. y. e. U. i

Խնքնություն, փոխադրած յօդածների եւ նկարների արտատպություն
 Իրաւունքը վերապահւած է

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԻՊ ԲԱՐԵՓՈԽԻԱՄ

Þ Þ Ɔ ˆ ʁ U

Էլիսեր. սպ. օր. Ն. Աղանեանի. պօլից. 7.

1911

 l
 l
 l
 u
 n
 un
 L
 L
 f
 p

Արքիեպիսկոպոսը գրում է

Պապը թոռնիկի հետ խաղում է

Պատկերի վրայ նկարած է սար

ա

պապ պ
ա պա, պա պա

աա ա
ա աա, պա պա,
ա աա պաա

Սարը ծածկւած է ձիւնով

Տառը կարում է

Բաճակը ձու ունի

սար ր
պար, պա պար,
պապ, աաա պար

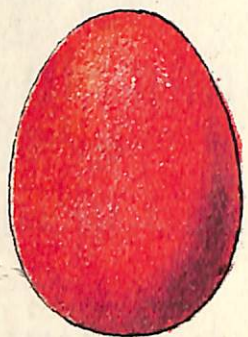
տատ տ
տա տա, պատ.
տատ, աաա
պար պար

ր
պա րի, ա րի
տի տի ա րա.
տատի, աաա սար

Արփիկը գրում է մատիտով

մատիտ մ
մա մա, մա մի, ա րամ ա սա սա սա

Իսահակի ձուն կարմիր է

կար միր կ
կար, կապ
մա մա կար կա րիր

տա տի սա մա մա ա րա.

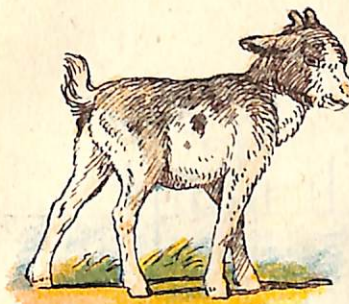

Հիպարիտը այծին խոտ է տալիս

IV

ի սա րիր է
լա լա, լա լիկ.
ա րամ, ա րի

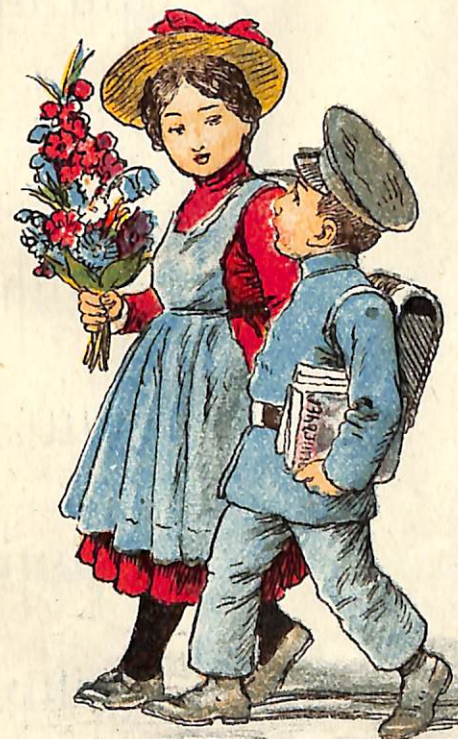
ի լիկ տամ, տար տա տիս.

Հիպարիտի ուղ խոտ չի ուտում

ու ու
տա տի, սա

ու լիկ ու լիկ սու լու լիկ,
կար միր կար միր սու լու լիկ.

Նունիկը և Վանին գնում են ուսումնարան

նու նիկ ն
նա նի,

մի նա մակ
տուր.

պար պար սի րուն պար,
տա տիկ, ա թի լու սի կին տար

Վանին բռնել է Նունիկի ձեռքը

վա նի

վ ա

վանին

լաւ

վար

արաւ

Նա տարաւ կարմիր կաւ

վա թիթ, վա թիթ իմ մա րաւ
ապ թիւ, վա թիթ իմ սի րուն
վար տուր ար տա, իմ մա րաւ

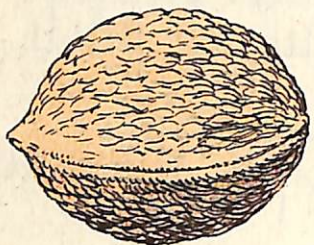
Էմիլը կտրուած է ընկալը

է մին է

է միւ, էս

էն սէլն է

կա րուն մու կին ա սաւ,
սի րուն մու կիկ, պար արի
վա նին է մի կին տուն տա րաւ

Էմինի ընկուզը մեծ է

V

ը

ընկաւ, ընտիր,
ընտա նի, ընտրիր
սուրբ նր պարում էր,

նա վար ընկաւ լուսիկը տաքաւ
սուրբ նին մի մա տիտ տուաւ

եւս ե

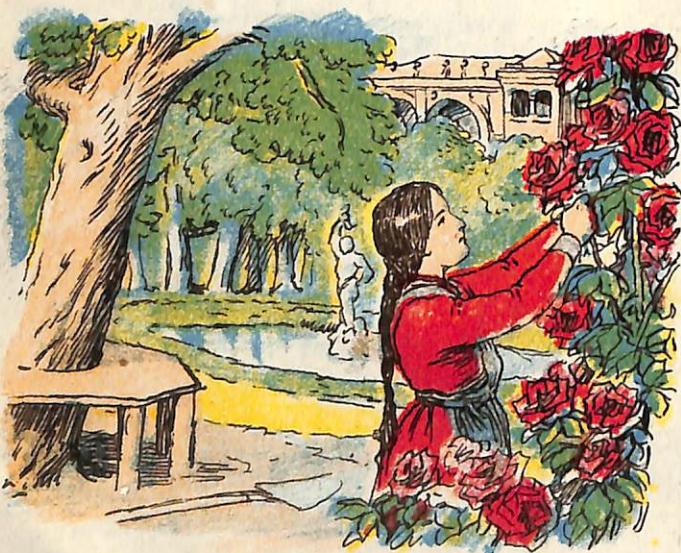
երաւ նր

երկու

երկար

պարան

ու նի

Նւան պարտէզի մէջ վարդ է բաղում

եւս արեւը սեւեւաւ պէրի
տալն է

VI

վարսիկի կատուն

վարսիկը ունէր

մի սև կատու

լաւ կերակրում

էր, սիրում էր

ընկերի պէս,

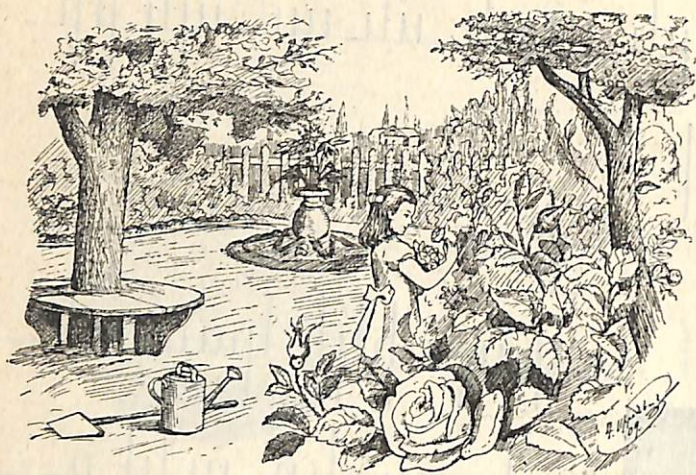
նանիկ էր ասում, պարպար անում

վարսիկի սև սիրունիկը սատկաւ

նա լալիս էր ու ասում ո՞ր է իմ

սիրունիկը, ո՞ր

Եւայի պարտեզը սիրուն է

պար տէպ

պ

պա լէն,

աաա

պա նա պան

արե, արե, եկ եկ,

պիպի սարին վէր եկ.

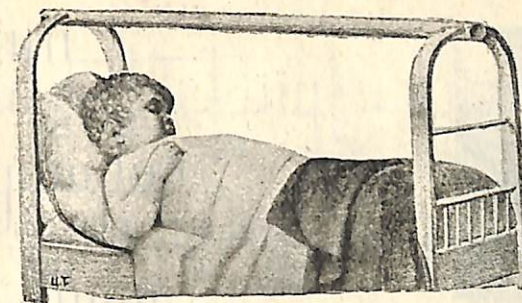
պիպի սարը, տես, տես,

պրլպրլու՞ է լուսի պէս

Օնիկը և Գուրգէնը օղակ են խաղում

օնիկ օ

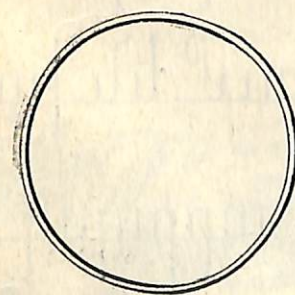

օրօր, օրօր, ի՞նչ լալա,

երկար օրեր ունենա.

օրօր, օրօր, արե իկ,

նանի, նանի, սիրունիկ.

Գուրգէնի օղակը փայտից է

գուրգէն գ

գազիկի լաւ գօտին

գալու կէս է.

գիտունին գերի մի լինի,

անգլտին սիրելի մի լինի.

Սա Օնիկի ոտն է

— ոտ ո —
 ոսկանը ուտում է
 ոսպ է սպաս

— արտոտ գորտը —
 1) թի գորտը ընկնում

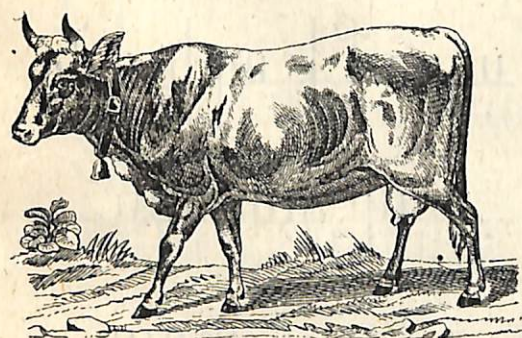
է անիւի տակ և վնասւում է
 ընկեր գորտերը վրա են վապում,
 ու պում են օղնել և ասում են. էտ
 անիւին պիտի թի լաւ տըրորել,
 կտոր կտոր անել
 2) պուր է ասում է տկար գորտը

էս էն անիւին էնպէս պարկի, էնպէս
 պարկի, որ սիրտը մարաւ

Մայրիկը դանակով հաց է կտրում

— դանակ դ —
 դանդան մանկիկ
 դանդանա,
 դանդան կասեմ,
 որ նանա

իմաստուն կովը
 անկարգ վարդդէսը
 ամուր պարկում է
 կովին, կովը ու պում է նրան սաստել

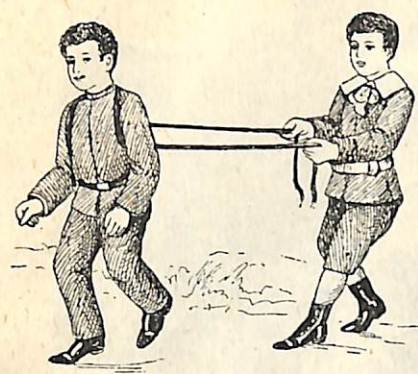
վրա է վապում, ղնում է վարդղէսին
 պոպերի վրա, տանում, տալիս է
 թորը մանուկը նոր է սկսում լալ

Թորսը խփում է շանը

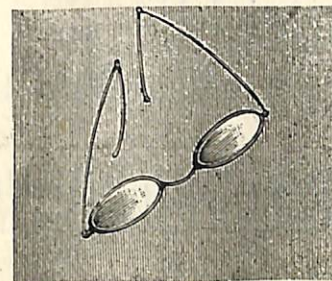
թորոս թ
 թաղիկը ունի թույ
 եւ ան պետրոսին
 ասում է, արի թան
 տար տատին

թոն արաւ, թաթաւ արաւ
 դարու արտը լաւ արաւ

Յոլակն ու Բաբկէնը ձի-ձի են խաղում

յոլակ y
 yեյ, yաւ,
 քայ

1002
 8852

յոլակի ակնոցը
 յոլակն ասում է. պապա, ասում
 եւ ակնոցով լաւ են տեսնում.
 սիրելի պապա, տուր ակնոցդ,
 տեսնեմ մաման ո՞ւր է դրել
 մութապան ու միրդը

Բաբկէնը վար է ընկել

բաբկէն բ

բբ բբ բբբբբան,
բբբբ եկա տրբտրբան.

եւ ունի՞մ մէկ բերան,
մէկ բերան, ոսկի բերան.
նրանով պատմում եմ,
գրեր կապում, կարգում եմ,
լա բաներ ասում եմ.

Ա՛յ, ա՛յ, եւ վար ընկա, ասում է Բաբկէնը

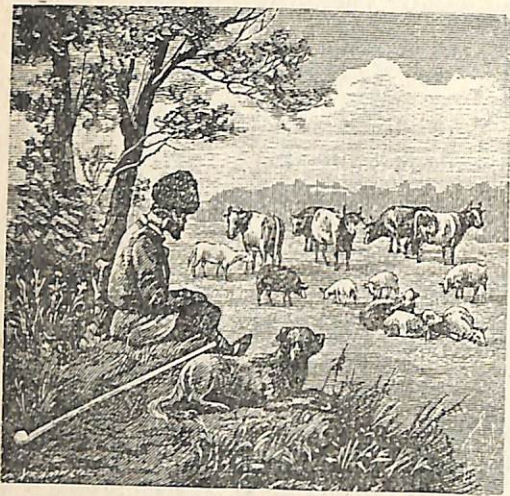
ա՛յ, ա՛յ
այս, այդ
ա՛յ, ա՛յ
մայրիկ,
եւ վար ընկա, ասում է բաբկէնը
այսօր թորօսը զնայ պարտէլ

Օ՛, զիթս ցաւում է, ասում է Բաբկէնը

ֆիբ ֆ
ֆար, ֆամի,
ֆորոյ, աֆլոր
ֆիթս ցաւում
է, ասում է

բարկէնը մայրը վապեց օղնեց նրան.

Հագարի եղներն ու ոչխարները արածում են

— դապար — դ
ես աղա, դու աղա,
մեր աղունը, ո՛վ աղա
այսօր պօղոսիկը և

սուրէնը զնային բապար. նրանք
զնեցին թուր ու դամբուլ.

Շուշիկը ուտում է խաղող

— զուգիկ — Ղ
զիզ, զուն, զուգան.

կատուն և սերը
սեղանի վրա մի
աման սեր կար.

կատուն շատ
անօթի էր ամանի

բերանը նեղ էր, ուտել անկարելի
էր ամանը վայր զցէր, մեղքը կիմայ-
ւէր. կատուն մոմտայ և ելքը

դտաւ. նա թաթիկը մոցրեց ամանը
և լիպեց. այսպէս շատ անգամ
արաւ սերից մնաց մի ֆանի
կաթիլ. կատուն կդտայաւ, զնայ.

աւրր երր տեսաւ ամանք դատարկ,
 Կարմաւաւ.

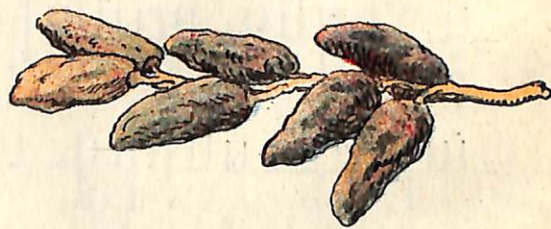

Շուշիկի խաղողը հասած է

խաղողը ի
 խոտ, խաւս, խուլ
 շուշիկի սև խաղողը
 փաղցր է. խորէն, խաւս
 սեխ մի ուտիր, վնաս է

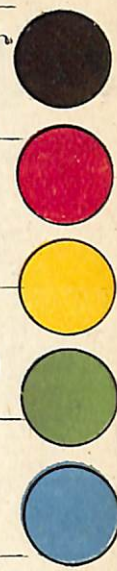
դանէլ, զնա սև խաղողը բեր. այսօր
 Կարիկը պատրաստել է թանկ սպաս.

Կամիւ Կ
 Կիր ու Կամիւր
 Կարաւ են.

Ձամիւնը չորացած խաղող է

Մէկը գալիս է մօլլի մօտ և ասում է
 -մօլլա, այս կտորը ներկիր այնպէս, որ
 ոչ սև լինի, ոչ կարմիր, ոչ դեղին,
 ոչ կանաւ և ոչ կապուտ՝ զաւ, ասում
 է մօլլան. երբ գամ տանեմ»-արի
 այնպիսի օր, որ լինի ոչ երկու չարքի,
 ոչ երեք չարքի, ոչ չորեք չարքի, մի
 խօսքով չարաթւա ոչ մի օրը.

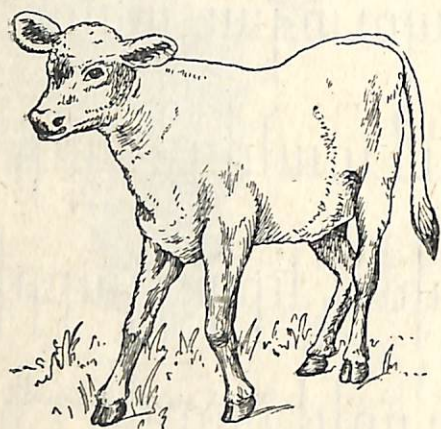

Ջալալը ջրում է հորինին

գուր գ
 զալալ, այսօր
 գրամանով
 գրիր պարտէլը.

չատ տալ գրով մի գրիր, կանաւները

կը վնասեն թաղոս, զնա տես,
բուսեյ են խէլօի և դապարի ցորենի
արտերը.

Զաւարի հորթը սիրուն է

հորթ հ
հայկը հայում է.
հորոսի մանդաղը

հորոսը փաղ անելիս ոտը կտրեց.
հորոսը զնայ շինող դարբնի մօտ
և ասաց. « տօ, տնատը, որ գիտէիր
քո մանդաղի հունարը կտրելն է, էլ
ինչո՞ւ տիր. »

Ճանճը թռչում է

ձանձ ձ
վապղին զան,
տես ձուտն այն խաղողը ուտում է

ափը

ձի, ձի,

ափը աձի.

ափը զնայ երևան

բուրդ բերեց,

բամբակ բերեց,

շալ արաւ,

շալար կարաւ.

հօւ, ձրնձղիկ,

պապոնկ տրդիկ.

Ճաղիկ Ճ

Ճիտը ճըլըլում է

Ճիւ, Ճիւ, Ճիւ

Ճիտիկ եմ, Ճիտժիտիկ եմ,

Նօր բերած եմ, հօր պահած եմ,

ապիպ նանի խաղցրած եմ

բոյս ոյ

պարոյր, ցոյց

տուր, ո՞ր Ճա-

ղիկն է մանու-

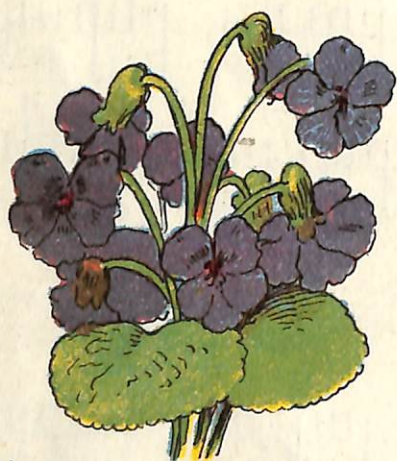
շակ-այ, սա է

մանուշակն ինչ գոյն ունի

մանուշակը կապոյտ գոյն ունի

Աստիճանակի վրայ կայ մի
փունջ ծաղիկ

1) Ծաղիկը բոյս է
2) Մանուշակը բոյս է

Ճոյլ թեւանք

թեւան, գնա, կալսիր

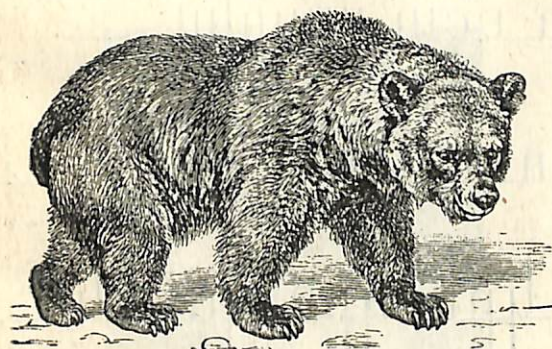
-օ, գլուխս ցատում է

թեւան, եկ մածուն

կեր

-ո՞ւր է իմ մեծ

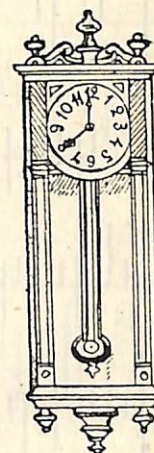
զղալը

նա ցրտից դողում էր, ժած զալ

վէր կարող. խեղճին օգնող չկար

մի գում տեսաւ, ներս մտաւ. այն-

Ժամացոյցը ցոյց է տալիս ժամը ու թըր

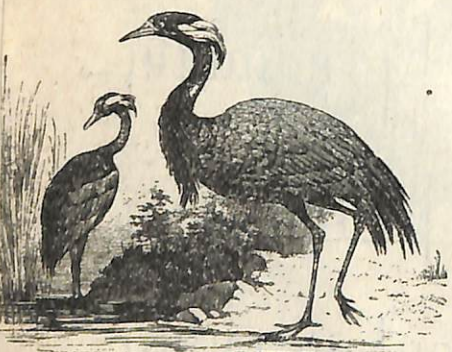
Ժամացոյց ժ

արգը և ժօրժիկը

որք ժօրժիկը դուր-

սըն էր մնացել

տեղ մի արգ կար նստած. նա երե-
խին գրկեց, տաֆալեց. ժողովր-
դները գնում էր մութալու, գիշերը
զալիս էր, արգի հետ ուրախ վարը
էնում էր. մի օր տէրը տեսաւ երե-
խին արգի գրկում. խղճաց, վերցը-
րեց ժողովրդին, իր մօտ պահեց.

Գռուկները կանգնած են

կռունկներ **ռ**
կրո կրո կրոկրոան
կռունկները հա թռան
կռունկների թևի տակ
եկաւ ամառ մեր դռան

«բարի լոյս, զարօ զան»
-այ բարին արևդ, խոնի խէլօ.
«ինչպէս ես, լաւ ես»
-զնորհակալ եմ. բայց ի՞նչ անու-
նը զարօ չէ
«իմն էլ խէլօ չէ»

Պեղօք փխիկը նստած է

փխիկ **փ**
մի՛ճ, մի՛ճ, փիղօ փիղօ
-ում կատուն ես,
աղարէղի.
ինչ ես ուզում
չիր ու չամիւ.

-ո՞ւ՞մ ես տանում

ի՞մ փոքրերին.

-որ գողանաս.

կը տամ գլխիդ.

փիղտան, կորի

—
յառակ յ

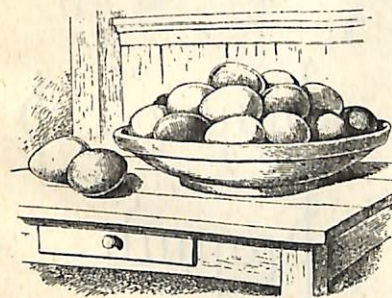
յակորը յողնած է. յունիս, յուլիս
ամիսներ են. եկայ, մի երեխայ տեսայ.

ստլիկ յակորը
փոքրիկ յակորը չար տղայ էր. մի
օր յասմիկ չրոզը ծեծեց, ինքն էլ

վայր ընկաւ յատակին և ճակա-
տը պատռեց.

-յակոր ճակատդ էդ ինչ ես արել
«մայրիկ, կծեցի».

-դու չո ճակատը ինչպէս կծեցիր.
«արծոռի վրայ եկայ և կծեցի».

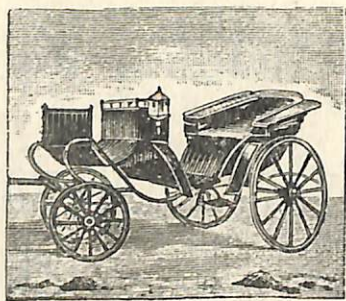

Սեղանի վրայ դրած է ամանով ձու.

չու չ
չուկ, չի, չեպ
չեր, չժեռ
երկու չի.

չմեռ էր երկու չի զնային զուր խմելու
 զետր սառած էր մէկ մէկ փորչեցին
 վարորդայան սառոյցը զարդել ծա-
 րաից թուլացել էին նրանք մտածե-
 ցին, հնարը գտան երկուսով մէկ
 տեղ սառոյցին խփեցին, կտրեցին,
 կուզտ զուր խմեցին.

Ֆայտօն Փ
 Փլօրան
 զնում է
 Ֆայտօնով

նունուֆարը չի ուզում ֆուրգօն
 նստել.

ա, բ, գ, դ, ե, վ, է, ը, թ, ժ, ի, լ, խ,
 ծ, կ, հ, չ, ղ, ք, մ, յ, ն, շ, ո, պ, ւ,
 զ, ռ, ս, փ, տ, ր, յ, լ, փ, ֆ, և, օ, ժ.

VII

Տաղիւր փոքրատունը

ա ա ի ի
 պ պ մ մ
 ս ս կ կ
 ր ր է է
 տ տ ու ու

կու կու լի կու,
 պատիկ-մատիկ,
 կարմիր կատար,
 արի, արի,
 կուտիկ տար:

ն	հ	ե	է
վ	վ	դ	դ
է	է	օ	օ
բ	բ	դ	դ
և	և	ո	ո

վարդանը եւ ոսկանը

վարդանը գետի մօտ
ման էր գալիս, մէկ էլ գը-
լորւում, ընկնում է գետը.
վա՛, վա՛, ես կորա, ես կո-
րա, ասում է մանուկը.
ոսկանը լսում, վազում
տեսնում է վարդանին գե-
տում և ազատում է:

թ	թ		
բ	բ	շ	շ
յ	յ	խ	խ
թ	թ	չ	չ
դ	դ	այ	այ

բարեկէսի մայրիկը քա-
ղաքից բերեց քանոն, քա-
ցախ, թուխ, չիր ու չա-
միչ, շաքար ու նուշ:

բզեզ

բըզ-բըզ, բըզբըզան,
բզէզն եկաւ տըզտըզան.
եկաւ, ընկաւ թակարդը,
նրան բռնեց մեծ սարդը:

բօրը

1.—ազատեցէք, իմ որդուն կրակի բոցերից, լալով
կանչում էր մայրը.

—ազատեցէք իմ եղբօրը, գոչում էր քոյրը և լա-
լիս. յանկարծ մայրը դիմում է շանը և ասում է.
—բօբ գնա, բեր թագուշին.

2. շունը վազում մտնում է այրւող տունը, թա-
գուշին ազատում, բերում տալիս է մօրը. բոլորը գո-
վում են բօբին. անվախ շունը նորից վազում, մտնում
է կրակը. այս անգամ դուրս է գալիս բերանին մի
տիկնիկ:

Ղ ջ

ՂճԼ ՂճԼ, ՂճԼ ՂճԼ, իմ հաւիկներ,

Կ հ

ճերմակ ճուտեր, հաւ մարիկներ,

Ե ճ

դուք ճըտճըտան սիրուն ճտեր,

Ժ ժ

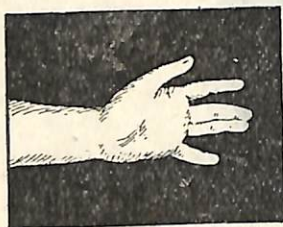
եկէք, կերէք, ձեր հատիկներ.

Ժ ճ

ժիր ծովինար, անուշ ժօրժիկ

հայկակ, ծերուն, խորէն, ծաղիկ,

եկէք, տեսէք, ուր են հաւեր:

մատների վեճը

ճկութ

— ան բուրիկներ,
ջան բուրիկներ,
ես քաղցած եմ,
հաց եմ ուղում.

մատանու մատ

— որ հաց չունենք,
ո՞րտեղից գտնենք.

միջին մատ

— աստուած կը տայ,
մենք էլ կուտենք.

ցուցամատ

— եթէ չտայ,
ի՞նչպէս ճարենք.

բութ

— գողնանք կուտենք.

հէնց որ բութն այսպէս աւաց,
բոլոր բուրերը մէկ տեղ հաւաքւած,
վրա տեցին, բութին ծեծեցին,
այնպէս ծեծեցին, որ այն օրից դէս
խեղճ բութը մնաց կարճ ու սև երես:

Խ Խ

Ո ո

Ոյ ոյ

Յ ձ

Ժ յ

Փ ֆ

Փ ֆ

գիւղացին հարիւր մանէթի
իւղ ու ալիւր ծախեց.

յակոբը, յասմիկը, պա-
րոյրը ծուլութիւն ու չա-
րութիւն են անում. նրանք
ձմեռը փողոցում ձնէ մարդ
են շինում փափուկ ձնից
և ձնագնդով խփում.

քաղաքում ձիերի ոտ-
նաձայնը, ֆուրգօնների ու
ֆայտօնների գրգռոցը ա-
կանջ են խլացնում:

պատիկ հեքեաք

հէքեաթ, հէքեաթ պապս,
նաշխուն քուռակ տակս,
հեծնեմ երթամ երևան,
գինի խմեմ գիրանամ,
հաւերիս չալթուկ բերեմ,
հաւերս ինձ հաւկիթ տան.
հաւկիթը տանեմ խառատին տամ,
խառատը ինձ շւի տայ,
շւին տանեմ հովւին տամ,

հովիւն ինձ գառ տայ,
գառը տանեմ աստծուն տամ,
աստուած ինձ աղբէր տայ.
աղբէր, աղբէր, ջան աղբէր,
շաքար մաղեմ, կեր աղբէր:

VIII

Ձեռագիր և տպագիր մեծատառեր

ա Ա ս Ս

Սօսի, Արամ, Տիրան, Պետո

ա Լ ւ Ա

Աօսի, Լիրամ, Այետո, Լճիրան
շտապում են ուսումնարան:

տ Մ տ Տ

պ Մ պ Պ

գիրք

Ասան տեսնեմ,
իմ սիրուն գիրք,
մատաղ կանեմ
քեզ խաղ ու միրգ:

էս ինչեր կան
ծոցիդ մէջը.
ճստան մուկը,
ոսկի ձուկը,

Թիթեռ, բզեզ,
իսկ ծաղկի պէս.
բազն ու պուլիկ,
գառն ու ուլիկ,
կաքաւ ու լոր
շլոր, սալոր:

Ասան, պատմիր
իմ աղանջից,
դու շատ գիտես
Ամեն ինչից.

դէհ, շուտ պատմիր,
իմ խելօք գիրք,
մատաղ կանեմ
քեզ խաղ ու միրգ:

ո Ռ ո Ռ

Ռուբէն

օ Օ օ Օ

Օնիկ, Օսան,

ո Ո ո Ո

Ոսկան

Օսանը Ռուբէնի և Ոսկանի խոյրն է:

Ռուզանը

— Օգնեցէք, օգնեցէք, կանչում էր փոսի մէջ ըն-
կած կոյր Սահակը, օգնեցէք և ինձ ազատեցէք:

Ոչ որ ուշք չէր դարձնում: Սահակի ձայնը լսում
է փոքրիկ Ռուզանը, վազում, կանչում է հայրիկին:

ր ր ր ր

Րաֆֆի

բ բ բ բ

Բաբկէն, Բազրատ

փ փ փ փ

Փասախ, Փանաքեռ

Արտուտիկ

Այ արտուտիկ,

Արշալուսին

Այուսպուտուրիկ,

Նովիւներին

Քոֆրիկ թուշիկ,

Քարի լոյս ես

Կարծրատուտիկ.

Յըլլըլում,

Աիրուն հանդում,

Կանաչ դաշտում

Աոխակի տեղ

Երգ ասում:

Կորիկ, Թմբուկ,

հասակս է պատիկ,

Աչքերս են գեղեցիկ,

Այտերս են խնձորիկ,

Բերանս է անուշիկ,

Ո՞վ կայ ինձ պէս սիրունիկ:

ի ի ի ի

Իսահակ, Իշխան

ի ի ի ի

Խաչիկ, Խորէն

է է է է

Էմին, Էմիլ

Խստիակ, յափփ, Էմին, խաչիկ

Բկլիկ Պետիկը

Պետիկը բկլիկ էր: Ինչ տեսնում ուտում էր. մէկ օր երբ մայրը գործի էր, Պետիկը ծածուկ մտաւ պարտէզ և բարձրացաւ փոքրիկ սալորենու վրայ: Պետիկըն այնքան կերաւ, այնքան կերաւ խալ սալոր, որ փորը ցաւեց:

Պետիկը լաց եղաւ. մայրը վրայ հասաւ, ամեն բան հասկացաւ և բկլիկին դեղեր տւեց: Պետիկը մի բանի օր հիւանդ պառկեց:

ժ ժ ժ ժ

Ժ Ժ

Ժօրժիկ

ճ ճ ճ ճ

ճ Ծ

Ծովինար

թ թ թ թ

թ Թ

Թորոս, Թադոս

Ժորժիկը պարու՞ է, Ժովինարն ու
Թորոսը ծափ են տալիս:

ኒህ ክፍሊኒ ና

Թէ խօսես, կը խօսի.
Եթէ թողնես, կը քնի.
Թէ կողմ ինչ էլ որ լինի,
Նա յաւիտեան չի մեռնի:

Մանկերի խաղը

բուլթ
ցուցամատ
միջին մատ
մատանու մատ
ճկուլթ

—Այ, այ, գայլն եկաւ.
—Ո՞րտեղից եկաւ.
—Տես, տես, սարից եկաւ.
—Փախչենք երթանք.
—Վայ, վայ,
Պատլիկ եմ,
Հատլիկ եմ,
Հուստեր հունեմ,
Ի՞նչպէս փախչեմ:

էն է եւա, երկան

ՆՆ ՆՆ Նազիկ, Նուհի

հի հ հ Հայկ, Հրանտ

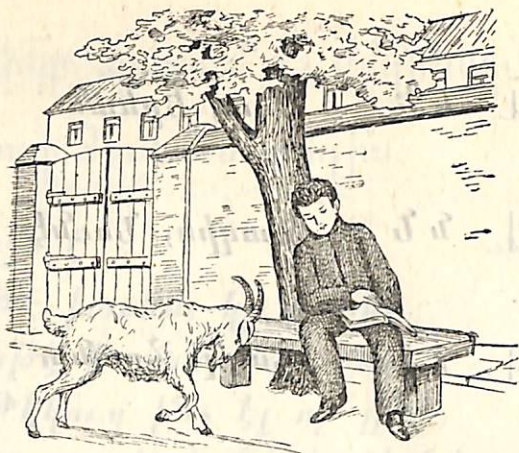
Հոյեմբերին

նոյեմբերին ցուրտ հիւսիսից
Քաւին փչեց զու արաւ,
Սերունդը քուփ ու ծառից
Այոկեց, իշեց ու տարաւ:

Նեռու երկրից ծերուկ պապին
 Նրէս կըգայ շտապով,
 Կուրտը շալկած, բուխ բերնին,
 Արպտակ սաւան փռելով:

ኩኑ ቶኑኒ ኑ

Հանելուկ, հանմանելուկ,
Ծէրը ծաղիկ, տակն աւելուկ:

Ծոյ խաչիկը

1. — Խաչիկ, ժամանակ է, ուսումնարան գնա:
— Օ՛, դեռ վաղ է:
— Խաչիկ, դասդ սովորիր:
— Օ՛, գլուխս ցաւում է:
— Խաչիկ, եկ հաց կեր:
— մայրիկ, խաղող էլ կը տամ:
2. Խաչիկը մի օր էլ գիրքը բաց արաւ, ծառի տակ նստեց և վրան նայեց: Նայեց, նայեց՝ ոչինչ չսովորեց.— Խաչիկի քունը տարաւ:
3. Որտեղից որտեղ մի փոքրիկ այծ մօտեցաւ նրան, պոզերով խփեց, որ զարթեցնէ և հետը խաղայ: Քնած Խաչիկը վախից վեր թռաւ, գոռալով տուն վազեց:— Տեսա՞ր, Խաչիկ, այծն էլ քեզ պատժեց, ասաց մայրիկը:

Ե Ե ճ Ճ

Ճանիկ, Ճորոխ

Յ Զ Ճ Զ

Չօնիկ, Չորագեղ

Զօն է: Զանապարհները չիւնով թափկել են:

Նագիկ տատի խաղը

Ծափին ծափին ծիլծիլա,
Ելէք տեսէք, ո՞վ կը գայ.
Անուշ բալէս տուն կը գայ.
մեծ թոնիրը վառեցէք,
կարմիր աքլոր մորթեցէք:
Թռիր, թռիր, թռցնեմ,
Աքլորի միս կերցնեմ,
Ծառի հովին քնցնեմ,
Հօրդ թևին հառցնեմ:

Կ Զ չ Զ

Չամչեան

Կ Զ դ Զ

Չաբէլ

Չար Չարիկը լալիս է:

Չիկ, չիկ, ճիկ, ճիկ,
կարմրաթշիկ
Սիրուն վաչիկ,
Տո՛ւր ինձ պաչիկ:

Աշուն

1

Աշուն է, նաշխուն է:

—Հայրիկ, այսօր ես ու Ջոնիկը գնացինք այգի. այն-տեղ հանգիստ ու դադար չկար. այգեպանը ուրախ ուրախ քաղում էր սիրուն հոտոտ խնձորներ, կարմրաթշիկ դեղձեր, դեղին, փափուկ տանձեր, շուր, ու-նապ, ընկոյզ և շատ տեսակ պտուղներ: Ալւան ալւան խաղողները մարդու խելք էին տանում. մենք շատ կերանք, քաղեցինք, շատ ման եկանք, ուրախացանք:

—Ափսոս, հայրիկ, որ օրերը հիմա կարճ են, ամառայ նման երկար չեն:

—Այո, Հրանտ, այգիները գեղեցիկ են աշնանը. վաղն էլ գնանք բոստանները, նորնոր բաներ կը տեսնենք:

2.

—Ա՛յ, ա՛յ, ձմերուկ, սեխ, վարունկ, շամամ... ճրչափ շատ են գետնի վրայ տարածւած. հայրիկ, տես թէ Խնչպէս հոտաւէտ է այս նաշխտիկ շամամը, իսկ այս սեխը, դեղին դուգման, սիրուն կանաչ վարունկները, ճր մէկն ասեմ: Այժմ մտնենք բանջարանոց, ասաց հայրը:

—Հրանտ, տես, տես, որչափ կաղամբ, գազար, տակ, բողկ են ցանած այս մարգերում. կարտօֆիլն էլ հա-ւաքում են. հայրիկ, այսպէս արագ ճւր են տանում:

—Քանի եղանակը զով է, պէտք է տանեն, ծախեն, որ ցրտերը չվնասեն, ասաց հայրը:

Տեսէք, ինչպէս թռչուններից շատ շատերը շար-

ւէշարան մեր աշխարհից գնում են, տաք երկրներ թռչում են:

3.

—Ափսոս, հայրիկ, հազար ափսոս, որ առաջւայ ու-րախ կեանքը էլ չկայ. այժմ անտառ, այգի, արօտ զար-դարանքից զրկւել են, տերևները դեղնել, այս ու այն կողմ են թափւել:

—Այո, որդիս, աշնան վերջին միշտ այդպէս է լի-նում. մի քիչ յետոյ սառը քամի կը փչի, կենդանու-թիւն էլ չի լինի դաշտումը:

Աշուն է, տխուր է, ձմեռայ գալու նշան է:

Աշուն

Արի, աշուն,

Արի, նաշխուն,

Արի ու բեր

շատ բարիքներ,

Հասած դեղձեր,

մեծ մեծ տանձեր,

Խնձոր ու նուշ,

մրգեր անուշ.

Արի, աշուն,

Արի, նաշխուն:

Լ Լ Լ

Լևոն, Լուսիկ

Ը Ը Ը

Ընձակ

Շ Շ Շ

Շուշիկ, Շողիկ

Լևոն, Շողիկը և Ընձակը խաղում են:

Հուսին, լուսին,
Հուսերես,
Ի՛նչքան, ինչքան
կլոր ես:

Հուս ես տալիս
գիշերով,
Քո վառվռուն
Թշերով:

վ Վ վ Վ

Վարդան, Վահան

ղ Ղ ղ Ղ

Ղուկաս, Ղևոնդ

զ Ձ ջ Ջ

Ջալալ, Ջաւո

Վսիւանը, Ղևոնդը և զաւօն կարդու՞ն:

Սարեակ

1.

—Ծիւ, ծիւ, ծիւ...

—Օգնեցէք, քոյրիկներ, օգնեցէք որբուկիս, մայրիկներ:

—Ի՞նչ է պատահել, սարեակիկ,
Ո՞րտեղից եկար, ծիտիկ,
Ի՞նչ է քո ցաւը, անուշիկ,
Շուտ ասա՛, փոքրիկ թռչնիկ.
հարցրին ամեն կողմից թռչունները սարեակին:

2.

—Առաւօտեան մայրիկը մեզ համար անուշ անուշ
երգում էր. մէկ էլ յանկարծ բժմբ... մենք շատ վա-
խեցանք. մայրիկի վրայ կրակ թափւեց, նա գետին
գլորւեց: Էն չար մարդը մայրիկին տարաւ.

—մայրիկն ասում էր.—Աշուն է, տաք երկիրներ
պէտք է թռչենք, նոր աշխարհներ պէտք է գնանք.
—մենք մենակ ենք և չգիտենք ինչ անենք: Օգնեցէք
մեզ, քոյրիկներ, օգնեցէք մեզ, մայրիկներ...

3.

Ծիկ, ծիկ, ծիկ. պիկ, պիկ, պիկ:

Չար որսորդն է այդ արեւ.
Որբուկներին պէտք է օգնել,
Այո՛, այո՛, մեզ մօտ եկէք
մենք միասին կը գաղթենք,
ասացին ամեն կողմից թռչունները:

Որբ ծիտիկը ուրախացաւ, քոյրիկներին այնտեղ
բերեց. աշնան վերջին օտար աշխարհ, տաք երկիրներ
թռան:

կրտ-կրտ, կրտկտան,
Եկաւ ճուտս ճրտճրտան.
Հալածւել է ուրուրից,
Բաժանւել է իր մօրից,

Ճըտճըտում է ու լալիս,
կորած մօրն է ման գալիս.

Ս Ս Տ Մ

Մարգարիտ

Ժ Ժ Զ Յ

Յակոբ

Կ Կ Գ Յ

Յուլակ

Կ Կ Կ Կ

Կարդոս, Կարէն.

Մարգարիտ, Յակոբ, Կարդոս, Կուլակ

Լաւ ընկեր

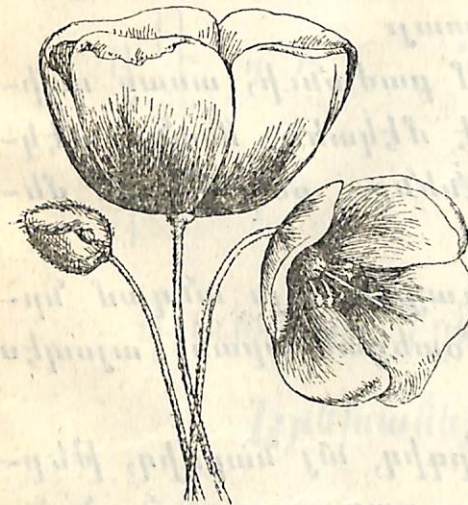
մի փնզի մէջ, Էն մեխակից
մեխակի մօտ, Լիւաւ լաւ հօտ,
ընկաւ վայրի եղաւ հօտոտ,
մի ծաղիկ, Լինուշիկ:

մենի էլ եթէ Լաւ ընկերներ
Էն ծաղկի պէս Ունենանի,

խելօք, բարի
կը դառնանի:

Երեք թիթեռնիկ

Աշուն էր. բարակ անձրև էր մաղում. երեք թիթեռ-
նիկ՝ կարմիր, սպիտակ ու դեղին անձրևի տակ մնա-
ցին: Դէս ու դէն ընկան, մի կակաջ տեսան, մօտեցան
նրան, այսպէս խնդրեցին.

— Կակաջ, այ կակաջ,
թերթիկներդ բաց արա,
յոգնած ընկերներիս տեղ
արա: Տես, անձրևը մեզ
թրջել է, մենք մըսում ենք,
դողում ենք, մի տեղ չու-
նինք մտնելու. դէհ, շուտ,
արա, կարմիր կակաջ, թեր-
թիկներդ բաց արա:

— Լաւ, կարմիր թիթե-
ռին տեղ կը տամ, իսկ դեղին, սպիտակ թիթեռին չեմ
տայ:

— Իմ ընկերներից ես չեմ բաժանւի, ասաց կար-
միր թիթեռը. աւելի լաւ է մէկտեղ մնալ, մէկտեղ
թրջւենք, մէկտեղ մեռնենք, քան թէ ես մենակ ան-

ընկեր ապրեմ:

Երեք թիթեռը հեռացան,
խոտերի մէջ տեսան մի
շուշան. մօտեցան նրան,
այսպէս խնդրեցին.

— Շուշան, այ շուշան,
թերթիկներդ բաց արա, յոգ-
նած ընկերներիս տեղ արա:
Տես, անձրևը մեզ թրջել է,
մենք մրսում ենք, դողում
ենք, մի տեղ չունինք մըտ-
նելու. դէհ, շուտ արա, սպի-
տակ շուշան, թերթիկներդ
բաց արա:

— Լաւ, սպիտակ թիթեռին տեղ կը տամ, իսկ դե-
ղին, կարմիր թիթեռին չեմ տայ:

— Իմ ընկերներից ես չեմ բաժանւի, ասաց սպի-
տակ թիթեռը. աւելի լաւ է մէկտեղ մնանք, մէկ-
տեղ թրջւենք, մէկտեղ մեռնենք, քան թէ ես մե-
նակ անընկեր ապրեմ:

Երեք թիթեռը նորից հեռացան, այս անգամ նը-
րանք տեսան մի նարգիզ, մօտեցան նրան, այսպէս
խնդրեցին.

— Նարգիզ, այ նարգիզ, թեր-
թիկներդ բաց արա, յոգնած ըն-
կերներիս տեղ արա: Տես, անձ-
րևը մեզ թրջել է, մենք մրսում
ենք, դողում ենք, մի տեղ չու-
նինք մտնելու. դէհ, շուտ արա,
դեղին նարգիզ, թերթիկներդ
բաց արա:

— Լաւ, դեղին թիթեռին տեղ կը տամ, իսկ կարմիր
սպիտակ թիթեռին չեմ տայ:

— Իմ ընկերներից ես չեմ բաժանւի, ասաց դեղին
թիթեռը. աւելի լաւ է մէկտեղ մնանք, մէկտեղ
թրջւենք, մէկտեղ մեռնենք, քան թէ ես մենակ ան-
ընկեր ապրեմ:

Արևը վերից ամեն բան տեսաւ. տեսաւ ու լսեց,
երեք ընկերի սէրը հաւանեց. ամպերը քշեց, անձրևը
ցրեց, երեք ընկերին հա տաքացրեց ու չորացրեց:

Սատուտիկ, պուտպուտիկ,

թեթև թռիչ թիթեռնիկ.

Ես իմ թևով ծափ կը տամ,

Ծաղկէ ծաղիկ պար կը գամ:

դ յ դ Դ

Դաւիթ, Դանէլ

դ ց դ Գ

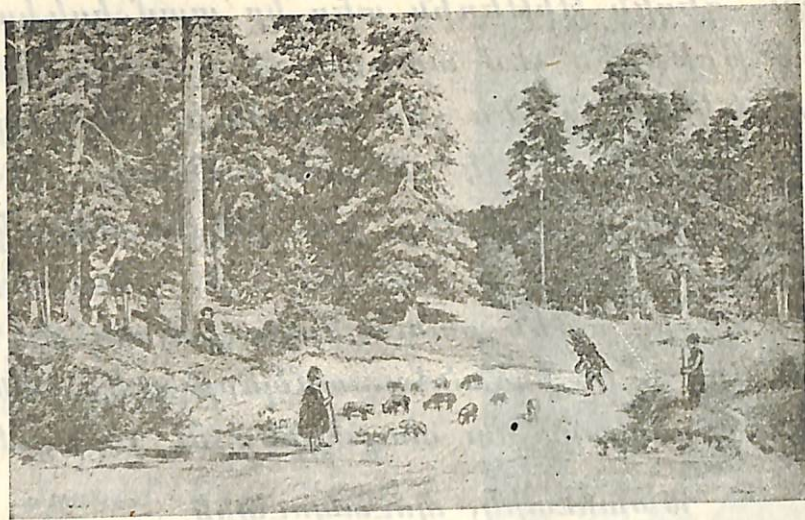
Գարեգին, Գրիգոր

Դաւիթն ու Գրիգորն ընկերներ են:

Երեխաներն անտառում

1

Առաւօտ էր, երեխաները դպրոց էին գնում. երեք
մանուկ էլ զրքերն առած՝ անտառ գնացին: Նրանք
այնտեղ վազեցին, երգեցին, տեսակ տեսակ պտուղներ
քաղեցին, իսկ երբ յոգնեցին, մի ծառի տակ նստեցին:

Մանուկները տեսան սիրուն սիրուն բզեզներ, ճանճեր, մոծակներ. ամենքն էլ ուրախ թռչկոտում էին:

2.

Սիրուն բզեզներ, ճանճեր, ներքև եկէք, մեզ հետ խաղացէք, ասացին մանուկները:

—Մենք շտապում ենք, տըզզում՝ տըզտըզում, գործ ենք կատարում, ասացին ճանճերը:

—Մեր խմբից ոչ ոք ազատ չէ, ասացին բզեզները:

Աշուն է, բաւական ցուրտ է, տուն տեղ ենք ջիւնում, տաք բուն պատրաստում, որ մենք չմըսենք, իսկ մեր ձւերը ցրտից չսառչեն:

3.

Երեխաները գնացին. գնացին, գնացին, մի խումբ մըջիւններ տեսան.

—Փոքրիկ մըջիւններ, եկէք, բիշ խաղանք:

—Մենք անգործ չենք, որ ձեզ հետ խաղանք. չէք

տեսնում, ձմրան համար պաշար ենք հաւաքում, ասացին մըջիւնները:

Մանուկները էլի գնացին. յանկարծ ծառերի միջից մի շատ դուրեկան ձայն լսեցին. վերև նայեցին, մի թռչնիկ տեսան:

—Բարև՝ քեզ, բարև՝, սիրելի թռչնիկ, երգիր մեզ համար, եկ ներքև՝ խաղանք:

—Ես պէտք է գնամ ձագերիս համար երգեմ, որ հանգիստ քնեն. ես պէտք է գնամ երգիչ սոխակի երգերը լսեմ, ձագերիս սովորեցնեմ:

—Աշնան վերջին՝ երբ մենք տաք երկիր գնանք, ճանապարհին պէտք է միշտ երգենք, որ շուտ չյոգնենք. ես շատ գործ ունիմ, ժամանակ չունիմ:

4.

Երբ մանուկները քիչ էլ գնացին, ծառերի վրայ սկիւռներ տեսան: Ամենքն էլ ուրախ դէս ու դէն վազում, թռչկոտում էին, կաղին և ընկոյզ բները հաւաքում.

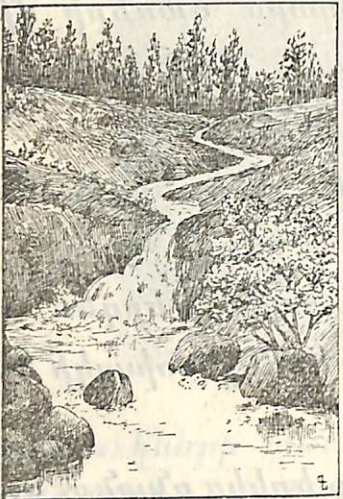

—Փափիլիկ սկիւռներ, ներքև եկէք, մի փոքր խաղանք:

—Ժամանակ չունինք խաղալու, ասաց մի սկիւռ. չէք տես-

նում, որ մենք պաշար ենք հաւաքում, ձմեռւայ համար կերակուր պատրաստում:

Երեխաները նորից գնացին, տեսան մի առուակ:

— Եկէք տղերք, առուակի հետ խաղանք:

— Ժամանակ չունիմ ձեզ հետ խաղալու. բոյսեր, թփեր, ծառ ու ծաղիկներ ինձ են սպասում: Ինձ են սպասում այժ ու ոչ-խարներ, գառներ, ուլիկներ, որ անուշ ջրիցս խմեն, զովանան: Ինձ են սպասում ուրիշ առուներ. մենք միանում, մեծանում

ենք, ջրաղացների բարեր դարձնում, ալիւր շինում, մարդկանց համար ձմեռուայ պաշար պատրաստում:

Մանուկները տխրեցին. նրանք զարմացան, թէ ինչու ոչ ոք չի ուզում իրենց հետ խաղալ:

Բայց մէկ էլ յանկարծ՝ ծառերի միջից մի փոքրիկ կկու բարձր կանչեց. — Կո՛ւ-կո՛ւ, կո՛ւ-կո՛ւ.

Ես փոքրիկ եմ, բայց ծոյլ չեմ,
Ամեն օր էլ աշխատում եմ
Եւ միշտ ուրախ խաղում եմ:

փք

փ ֆ

Փառանձեմ

ֆֆ

ֆ ֆ

Ֆլորա

Փառանչեմ ու ֆլորան երգում են:

Չմեռ

1.

Չմեռ է, ինչ ցուրտ է. ինչպէս օրերը կարճ են. արեգակն էլ քիչ տաքութիւն է տալիս, մեզ բոլորիս սառը թողնում փախչում է, փնթփնթալով ասաց փոքրիկ գառնիկը:

— Այո՛, այո՛, տխուր է, համաձայնեց Վարդանը. փափրիկ ձիւնը փաթիլ փաթիլ, լուռ ու հանգիստ գալիս է, դաշտ ու անտառ, սար ու ձոր ծածկում է: Չիւն է, ձիւն է, միայն ձիւն է ամեն տեղ, արևի տակ պսպղում է, արծաթի պէս փայլում: Առուներն ու գետերը չեն երևում, նրանք բոլորը հաստ սառոյցով ծածկւել են:

— Ելի լաւ է, որ այդպէս է, վրայ բերեց Լևոնը, իսկ երբ օրը խիստ ցուրտ է և կամ սաստիկ բուր, այն ժամանակ չի կարելի տանից դուրս գալ, ագռաւներն ու ճնճղուկները չեն երևում. հիմի լաւ է, քիչ դուրս կը գանք, կը խաղանք:

—Օ՛յ, ճյ, ճյ, ինչ քամի է, փոթորիկը ձիւնն առած
շարտում է ամեն տեղ. ո՞վ կարող է դուրս գալ փողոց:
Զիլ զիլ քամին վրնգվրնգում է. մարդ, կենդանի, վայ-
րի գազան նրա ձեռքից փախչում են, տաք տեղերում
պահւում:

—Մայրիկ, այսօր ճրչափ լաւ է.

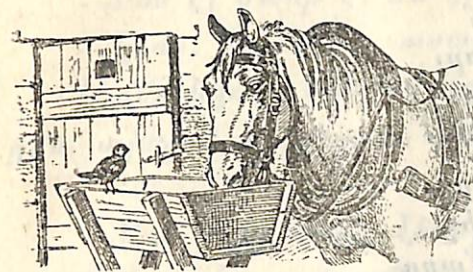
—Իհարկէ, նոր տարի է, տօն օր է. թռչկոտալով
ձայն էր տալիս Օնիկը: Այսօր մենք շատ ուրախ ենք,
նոր շորեր, նոր գրքեր, խաղալիքներ ու զարդեր ըն-
ծաներ ենք ստացել: Ստացել ենք մրգեր, քաղցր, հա-
մեղ պտուղներ:

Ի՞նչպէս լաւ է, ի՞նչ ուրախ է, չէ՞ Աստղիկ:

Նոր տարի

Ահա հասաւ նոր տարի, Մանր տղայք են ուրախ,
Հետը բերեց նոր բարի, Ունին կաղին, գոգինաղ,
Մանր տղոց ուրախ օր, Սալորի չիր, չամիչ, թուղ,
Բարի զաւակ հօրն ու մօր: Փշատ, ունապ ու ընկոյզ:

Մանր տղայք, չմոռնաք,
Աշխարհումս չէք մենակ,
Ուրիշ շատ խեղճ տղայք կան՝
Աղքատ ու անօգնական:

Չին եւ ճրնճողուկը

Չմեռ էր. ճրնճողուկն ե-
կաւ՝ խեղճ, անօթի, գոմը
մտաւ. մտաւ, թառաւ մօրի
ծայրին, սիրուն ձիուն՝ ծիւլ ծիւլ ասաւ.

—Ա՛յ սիրուն ձի, եղիր բարի,
Չմեռ օր է, մի քիչ գարի,
Իմ բռի չափ, որ ինձ բաշխես,
Էլի դու միշտ կուշտ կը լինես:
—Խեղճ ճրնճողուկ, վեր առ ու կեր
Ինչքան կուղես, ասաց մեր ձին,
Ունեցածս մեզի համար
Շատ հերիք է մինչև ամառ:

Բանն ո՞վ անէ, ես ու դու.
Դայն ո՞վ ուտէ, ես ու դու:

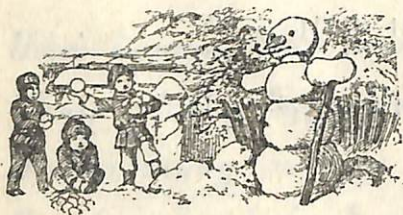
Չմեռւայ գալը

Չմեռն եկաւ, ձիւն էր հագին, ձեռն ու ոտը սառն ու
սառոյց: Ծաղիկ, ծաղկունք ձիւնի տակին, հազար ափսոս, ծած-
կեց չորցուց:

—Ինչո՞ւ եկար, այ ծեր ձմեռ
Ու ծածկեցիր դաշտ ու անտառ.
Արդեօք չլինի՞ բան ես բերել,
Բան ես բերել դու մեզ համար:
—Մի՞թէ չգիտէք, այ մանուկներ,
Ինչ եմ բերել ես ձեզ համար.
Տաք հագուստներ ու նոր տարի,
Միրգ ու պտուղ, չիր ու չամիչ.
Տաք փափուկ ձիւն, որ ձնէ մարդ
Կամ ձնագունդ շինէք, խաղաք.
Լաւ պաղի տաք, կապոյտ դառնաք,
Կարմիր կապոյտ դուր տուն՝ դառնաք:
—Որ այդպէս է, բարո՞ւ եկար,
Մի՞րուն ձմեռ, հազար բարով,
Ծերուկ ձմեռ դու մեզ համար,
Բարո՞ւ եկար, հազար բարով:

Չմեռւայ գարձուքին

1.

—Արամ, գնանք, խաղանք, սա-
ռոյցի վրայ պաղի տանք:
—Գնանք, Բագրատ:

—Արամ, տես, ի՞նչպէս ձիւնը փափուկ է, որչափ լաւ է
իրար կպչում, եկ, ձնէ մարդ շինենք, ձնագնդի խաղանք:

—Որ այդպէս է՝ արի գնանք Լևոնին էլ կանչենք:
—Կանչենք, կանչենք:

Նրանք գնացին, Լևոնին առան, եղան երեք:

—Տղերք, առաջ մեծ ձնագունդ շինենք, ասաց Արամը:

Երեքն էլ ձնագունդ շինեցին, փափուկ ձիւնի մէջ այն-
չափ գլորեցին, որ շատ մեծացաւ:

—Բագրատ, տես, իմը որչափ մեծ է, էլ չեմ կարող շարժել:
—Իմն էլ ծանր է, ես էլ չեմ կարող շարժել:
—Լևոն, եկ օգնիր, ասացին Բագրատն ու Արամը:
Լևոնն եկաւ. երեքով Արամի գունդը գլորեցին հա գլորե-
ցին, այնչափ գլորեցին, մեծացրին, որ տեղից չէր շարժւում:

2.

—Այս մէկ, ասաց Լևոնը, սրանից ոտքեր շինենք:

Յետոյ միւս ձնագնդերը բերին:

—Տղէք, ասաց Լևոնը, ես կը բարձրանամ մեծ գնդի վրայ,
երկուսով տւէք ձեր գնդերից մէկը, որ վրան դնեմ:
Նրանք տւին:

—Այ այսպէս, թող սա լինի ձնէ մարդու փորը. միւսն էլ
տւէք, կրկնեց Լևոնը, այս էլ փորի վրայ:

Լևոնը շինեց և ասաց. —Այս էլ կուրծքը, այս փոսերն էլ
շորերի կոճակները. սրանք էլ ձեռքերը:

—Այժմ ձիւն բերէք, գլուխը շինենք. այդ էլ արին:

—Լևոն, առ այս ածուխները աչքերի տեղը դիր, ասաց

Արամը:

Այդ էլ արաւ:

—Քիթը մոռացար, Լևոն, քիթը, այ քեզ բան, ասաց Բագ-
րատը:

Էլի ձիւն բերին, մեծ քիթ շինեցին, մի մեծ փայտ էլ
ձեռքը տւին:

Պատրաստ է, ասաց Լևոնը և ներքեւ թռաւ:

3.

Բագրատ, Արամ, այժմ եկէք ձնագնդի շինենք, որ նը-
շան առնենք:

—Լաւ, ասացին միւսները և գործի եղան:

—Սկսենք, ասաց Արամը:

—Կարճ ժամանակով ես ձեզ առաջնորդ, ասաց Բագ-
րատը. քսան քայլ հեռու, երբ ասեմ մէկ, երկու, երեք՝ միա-

սին խփենք. համաձայն էք:

—Հա, հա, միայն շուտ արա:

—Պատրաստւէք, ասաց Բագրատը:

—Մէկ, երկու, երեք: Ձնագնդով սկսեցին խփել:

—Ո՛ւռա... կանչեց Լևոնը, քիթը թռաւ, քիթ չկայ. որով-
հետեւ առաջ ես նշան առայ, ուրեմն ես եմ առաջնորդ:

—Լաւ, լաւ, շարունակիր, ասացին միւսները:

—Այժմ գլխին խփենք, ասաւ Լևոնը. մէկ, երկու երեք:

Ձնագնդերը կարկտի նման թափւեցին ձնէ մարդու գլխին:

—Կեցցէ, կեցցէ... ես էլ առաջնորդ: կանչեց Արամը.

տեսէք, գլխի կէսը չկայ, ի՞նչ ծիծաղելի դարձաւ:

—Ես էլ առաջնորդ, ես էլ առաջնորդ, բղաւեց Բագրատը.

այ, գլխի միւս կողմն էլ չկայ:

—Խեղճ ձնէ մարդ, էդ ի՞նչ եղար—հա, հա, հա, ասացին մա-
նուկները կուշտ ծիծաղելով ու տուն գնացին:

Ձնէ մարդ

Տղերք, տեսէք ձնէ մարդը

Փայտը ձեռքին ահ է տալիս,

Բայց չի կարող մարդու զարկել:

—Այ ձնէ մարդ, դու շատ խեղճ ես,

Փայտ էլ ունես, բայց անճար ես.

Ոչ կարող ես տեղից ժաժ գալ,

Ոչ կարող ես, խաղալ, ման գալ.

Սիրուն արե, մի երևար,

Թէ չէ խեղճը իւղի նման

Շուտ կը հալչի, ջուր կը դառնայ:

Լիշան տերեր

մրսում եմ, մրսում. Շուտ եկ ինչ օգնի,

Ժառի վրայից: Որ ծառից իգնեմ,

Սմերեն է կանկում: Միպտակ ու փափուկ

Քամի զան, փամբ, վերմակով ծածկւեմ:

Պոչատ կաշաղակը

1.

Լինում է չի լինում, մի պառաւ տատիկ է լինում. տա-
տիկը մի այժ է ունենում. նա ամեն օր կթում, թոռնիկնե-

ըին կերակրում էր: Մի օր էլ կաթը դրեց ծառի տակ, ինքը գնաց փայտ բերելու, որ կերակուր պատրաստէ:

Այս բանը կաշաղակը տեսաւ. նա թռաւ կանգնեց ամանի վրայ ու կաթը թափեց: Պառաւը բարկացաւ, ձեռքի փայտով խփեց կաշաղակին, պոչը կտրեց:

2.

Կաշաղակը թռաւ կանգնեց ծառին ու ասաց.

— Տատիկ, տատիկ, պոչս տուր, կցեմ կցմըցեմ, պոչս սաղացնում երթամ ընկերներիս հասնեմ, որ չասեն՝ պոչատ մոչատ կաշաղակն եկաւ:

Պառաւն ասաց.— Գնա կաթս բեր, որ պոչդ տամ:

Կաշաղակը թռաւ գնաց կովի մօտ և ասաց.

— Կովիկ, կովիկ, կաթ տուր, կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչս տայ, կցեմ կցմըցեմ, պոչս սաղացնեմ, երթամ ընկերներիս հասնեմ, որ չասեն՝ պոչատ մոչատ կաշաղակն եկաւ:

Կովն ասաց.

— Գնա ինձ համար խոտ բեր, որ բեզ կաթ տամ:

— Կաշաղակը թռաւ գնաց արտի մօտ և ասաց.

— Արտ, արտ, ինձ խոտ տուր, խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ, կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչս տայ, կցեմ կցմըցեմ, պոչս սաղացնեմ, որ չասեն՝ պոչատ մոչատ կաշաղակն եկաւ:

Արտն ասաց.

— Գնա ինձ համար ջուր բեր:

Կաշաղակը թռաւ գնաց ջրբաշխի մօտ և ասաց.

— Ջրբաշխ, ջրբաշխ, ինձ ջուր տուր, ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ, խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ, կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչս տայ, կցեմ կցմըցեմ, պոչս սաղացնեմ երթամ ընկերներիս հասնեմ, որ չասեն՝ պոչատ մոչատ կաշաղակն եկաւ:

Ջրբաշխն ասաց.— Գնա ինձ համար բահ բեր:

Կաշաղակը թռաւ գնաց դարբնի մօտ և ասաց.

— Դարբին, դարբին, ինձ բահ տուր, բահը տանեմ ջրբաշխին, ջրբաշխը ինձ ջուր տայ, ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ, խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ, կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչս տայ, կցեմ կցմըցեմ, պոչս սաղացնեմ, երթամ ընկերներիս հասնեմ, որ չասեն՝ պոչատ մոչատ կաշաղակն եկաւ:

Դարբինն ասաց.— Գնա ինձ համար ձու բեր:

Կաշաղակը թռաւ գնաց հաւի մօտ և ասաց.

— Հաւիկ, հաւիկ ինձ ձու տուր. ձուն տանեմ դարբնին տամ, դարբինը ինձ բահ տայ, բահը տանեմ ջրբաշխին, ջրբաշխը ինձ ջուր տայ, ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ, խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ, կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչս տայ, կցեմ կցմըցեմ, պոչս սաղացնեմ, երթամ ընկերներիս հասնեմ, որ չասեն՝ պոչատ մոչատ կաշաղակն եկաւ:

Հաւը խղճաց, նրան մի ձու տւեց:

Կաշաղակը շատ ուրախացաւ. ձուն տարաւ դարբնին, դարբինը նրան բահ տւեց. բահը տարաւ ջրբաշխին, ջրբաշխը նրան ջուր տւեց. ջուրը տարաւ արտին, արտը նրան խոտ տւեց. խոտը տարաւ կովին, կովը նրան կաթ տւեց. կաթը տարաւ պառաւին, պառաւը նրա պոչը տւեց. կցեց կցմըցեց, պոչը սաղացրեց, գնաց ընկերներին հասաւ:

Գարուն

1

—Արամ, նայիր, ի՞նչ սիրուն է, գեղեցիկ է գարունը: Սառած երկրին, թմրած ծառերին նա կեանք է տալիս. նա կեանք է տալիս, բոյսեր բուսցնում, ծառեր, ծաղիկներ նոր հարսի նման նաշխուն դարդարում:

—Այո, Հուսիկ գեղեցիկ է գարունը. սարեր ձորեր, դաշտեր ու արտեր կանաչ են հագնում: Տես, թե ի՞նչպէս թիթեռները, մեղուները սիրուն, գոյն-գոյն թռչնիկները ուրախ են, արևի տակ սիրով խաղում, աշխատում են:

2

—Ճիշտ այդպէս է, ասաց Վանին. գարունն իր հետ տեսակ տեսակ թռչուններ է միշտ բերում-նրանք ուրախ երգ են երգում, բներ շինում, կարկատում: Առուններն ու առակները, անուշ-անուշ աղբիւրները քաղցր-սիրուն կարկաչով վազում-հոսում, կեանք են տարածում:

3

Երբ որ գալիս է նաշխուն գարունը, գիւղացիները դաշտ են դուրս գալիս, հողը վարում, հատիկներ ցանում, որ ծլեն ծաղիկեն պտուղ տան ասաց Սուրիկը:

—Իսկ դուք տեսե՞լ էք կանաչ դաշտի մէջ, սիրուն մարգի մէջ ոչխարի հօտեր, ուլեր, գառնուկներ ի՞նչպէս խաղում են, վազում, թռչկոտում, համեղ խոտ ուտում, ասաց Արմիկը:

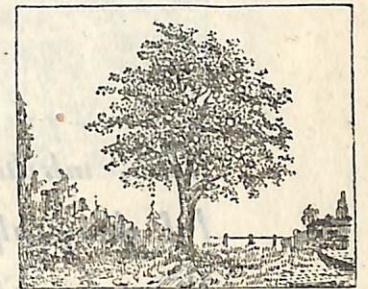
Ո՛ր մէկն ասենք, ասացին շատերը. —Նաշխուն գարունը երկրին կեանք է տալիս կեանք է տալիս և ուրախացնում:

Գարուն

Արի, գարուն,
Արի, սիրուն,
Արի ու բեր
Նաշխուն դաշտեր,
Մաքուր առակ,
Պարզ սառնորակ,

Անթիւ հաւաքեր,
Անուշ երգեր,
Գառներ, հովիւ,
Ծաղկունք անթիւ,
Ծառ ու տերև,
Պայծառ արև:

Դարի հայ, թթու թան, պապին
ուտէ, երբայ գուրան:

Բաղնու հիւրերը

1.

Գարուն է. բալենին նոր է կանաչել, նոր է զարգարել մանր տերևներով: Մէկ մէկի յետեից հիւրեր են գալիս, նայում են բալենուն, ուրախանում են:

2.

Ամենից առաջ բալենուն հիւր են լինում թրթուրները: Սրանք ազահ ազահ ուտում են նրա փափուկ տերևները, Անցնում է բիշ ժամանակ, բալենին զուգուում է սիրունիկ, սպիտակ ծաղիկներով: Այս անգամ նրան տեսութեան են գալիս մեղուները, ծաղիկներից մեղր են ծծում:

Շաբաթներ յետոյ բալենին ծածկուում է կարմիր կարմիր պտուղներով: Հիմա էլ ուրախ ուրախ հիւր են գալիս թռչուններն ու մանուկները:

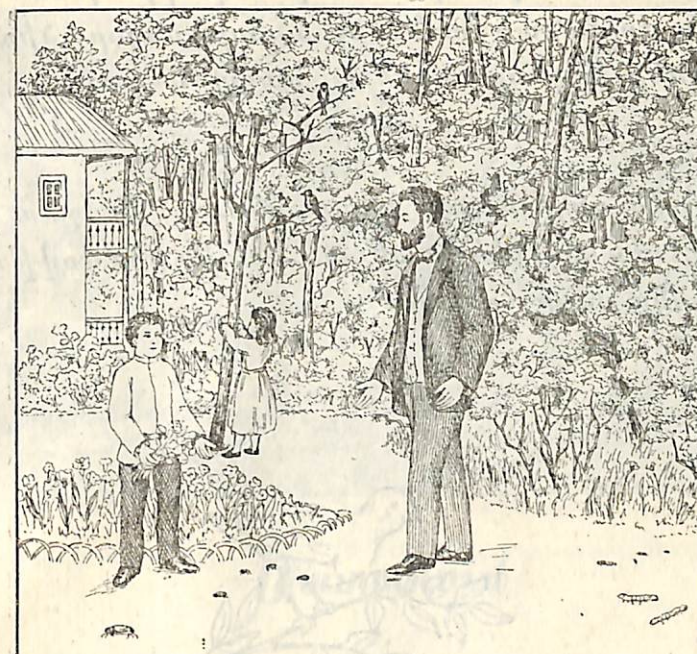

Սագ

Ասա, տեսնեմ, իմ սիրունիկ,
 Իմ փափլիկ, սիպտակ սագիկ.
 Ո՛ւր ես գնում արագ արագ,
 Քնքուշ ձագերդ հետդ առած:

— Ես գնում եմ արածելու,
 Զբօսնելու, լողանալու,
 Զագերիս հետ դաշտում մէկտեղ
 Որդ գտնելու փափուկ, համեղ:

— Ես խնդրում եմ բարի եղիր,
 Զագուկներիս միշտ լաւ նայիր,
 Որ քեզ համար փափլիկ, փափլիկ
 Բարձի համար տամ փետուրիկ:

Պարտեզում

1.

Փոքրիկ Լուսիկն ու Յուլիկը հայրիկի հետ գնացին պարտեզ: Այնտեղ տեսան կարմիր, սիրուն վարդեր, կապոյտ, հոտոտ մանուշակներ, ճերմակ ճերմակ շուշաններ և ուրիշ շատ ծաղիկներ: Երկուսն էլ ուրախ ուրախ վրայ հասան, քաղեցին, սիրուն փնջեր կապեցին:

2.

Նրանք տեսան, որ հայրիկը ծառերը մէկ մէկ թափ է տալիս. ծառերի վրայից թափուում են շատ բզեզներ և թրթուրներ:

— Հայրիկ, ինչո՞ւ ես դրանց վար թափում, հարցրեց Յուլիկը:

— Եթէ բզեզները, թրթուրները ծա-

ռերի վրայ մնան, տերևներն ու պտուղները կուտեն, կը փը-
շացնեն. էն ժամանակ տանձ ու խնձոր, սալոր, ծիրան և ու-
րիշ պտուղներ էլ չենք ունենայ, ասաց հայրը:

3.

Մէկ էլ Լուսիկը ծառի վրայ տեսաւ մի շատ գեղեցիկ
թռչնիկ. սուսիկ փուսիկ մօտեցաւ ծառին և ուժով թափ տւեց,
բայց թռչնիկը վայր չընկաւ:

Ծիտիկ

Մեր պարտէզի ծառի ճեղքում
ձընճղուկը շինեց մի բուն.
Այնտեղ ածեց երկու ձւիկ,
երկու ձւիկ, երկու ծիտիկ.
Ծիտիկներն ասին ծիկ, ծիկ,
Մեզ կը սիրե՞ս, անուշ մայրիկ:

Անտառում

1.

—Անտառում ի՞նչ տեսար, պատմիր տեսնեմ, հարցրեց
մայրը:

—Շատ բան տեսայ, մայրիկ ջան. ի՞նչ գեղեցիկ է ան-
տառը, ի՞նչ սիրուն է գարնանը:

Անտառում շատ ծառերի կոկոնները ուռել, փրւել, մեծա-
ցել են. մի քանիսը ծածկւել են մանրիկ, կանաչ տերևներով,
իսկ շատերը զարգարւել են գեղեցիկ, գոյն գոյն ծաղիկներով:
Ծաղիկների անուշ հոտով ամբողջ անտառը լցւել է:

2.

Ես անտառում շատ ման եկայ. այնտեղ տեսայ լորենի,
հացենի, խնձորենի, սալորենի, կաղնի, կեչի, մայրի և ուրիշ
ծառեր: Երբ յոգնեցի, մի ծառի տակ նստեցի. թռչունները
շատ գեղեցիկ երգում էին. ես զարմացած լսում էի:

Անտառի մէջ նոյնպէս տեսայ փայտ կտրողներ. նրանք
իրենց կացիններով չոր ծառերը մանր մանր կտրում էին, վա-
ռելու փայտ պատրաստում: Անտառի մէջ շատ մանուկներ
կային. մի քանիսը չոր ծառերի ճիւղեր էին հաւաքում, մի

քանիսն էլ մանուշակներ և շուշաններ քաղում:

3.

Յանկարծ բժմբ... Ես
վեր թռայ. թռչունները
լռեցին: Մէկ էլ տեսայ
նապաստակը արիւնլւայ
փախչում էր, որսի շունն
էլ նրա յետևից վա-
զում:

Ես անտառում նոյն-
պէս տեսայ սառնորակ

աղբիւրներ: Անտառի մօտ արածում էր մօտիկ գիւղի նա-
խիրը: Նախիրի մօտ պառկած էին մեծ մեծ գամբռ շները:

Մայիսին

Երբ մայիսին ես անցնում եմ

Կանաչազարդ անտառով,

Շատ թռչուններ ես տեսնում եմ

Այս ու այն կողմ թռչելով:

Ես տեսնում եմ շատ ծաղիկներ

Անուշ հոտով բուրելիս,

Ես տեսնում եմ թիթեռնիկներ

Միշտ վեր ու վար թռչելիս:

Գարձն է, գարձն է,

Տեսէք, ինչպէս սիրուն է:

Ծաղիկներից ես կապում եմ

Սիրուն փնջեր ինձ համար,

Թիթեռների յետքից ընկած՝

Ես վազում եմ անդադար:

Ուրախ է, գարուն է,
Տեսէք, ինչպիսի սիրուն է.
Գարուն է, նաշխուն է,
Ախ նա անչափ սիրուն է:

Չամիչ հատ հատ, մեղրիկ մատ մատ:

Արտուտի բունը

1.

—Հայրիկ, այսօր արտի մէջ մի բուն տեսանք. նրա մէջ
երեք փոքրիկ ձու կար:

—Ես էլ տեսայ, ես էլ տեսայ, ասաց Նուշիկը:

—Հայրիկ, բնի մօտ տեսանք մի արտուտիկ. նա շարու-
նակ թռչկոտում էր, ճըլճըլում. մենք սուսիկ փուսիկ արտի
մէջ կանգնեցինք. մէկ էլ արտուտիկը եկաւ, իջաւ՝ բունը մտաւ,
ձւիկների վրայ նստեց, ձայնը կտրեց: Ասա, հայրիկ, ինչո՞ւ
համար նա նստեց, ինչո՞ւ այդպէս ձայնը կտրեց:

2.

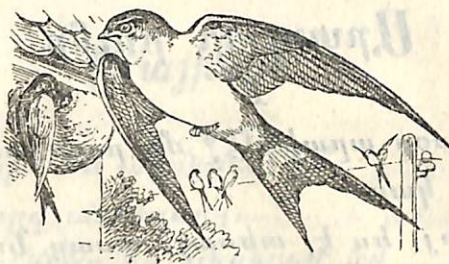
Հայրիկն ասաց.

—Արտուտիկը ձւի վրայ պէտք
է նստի, տաքացնի, որ այնտեղից
փոքրիկ ձագեր, սիրուն ձագեր
դուրս գան: Մայրը նրանց համար

որդ է բերում, կերակրում, որ ձագերը շուտ մեծանան, թևեր առնեն, մօր հետ թռչեն, ուրախանան:

Արտուտի երգը

Քեզ եմ գովում,	Իմ ձագերը
Ծաղիկ գարուն,	Բնիս միջին,
Այլ ու ալևան	Ձագն էլ, բունն էլ
Ծաղիկ սիրուն.	Ծոցիդ միջին՝
Քո սեղանը	Քեզ եմ գովում,
Անհատների	Ծաղիկ գարուն,
Իմ ձագերին	Այլ ու ալևան
Կեր է տալի.	Ծաղիկ սիրուն:

Ծիծեռնակի բունը

1.

Ծիծեռնակը ծըլլելով եկաւ, հասաւ մեր երկիրը:

Ծիծեռնակը ուրախ ուրախ ամեն կողմ թռչկոտեց, անցած տարւայ բունը գտաւ, բունը գտաւ կարկատեց. բուրդ ու մամուռ, փափուկ չոր խոտ բունը բերեց հաւաքեց, փափիկ տաք տեղ պատրաստեց:

2.

Մի օր էլ եկաւ, բնի մէջ մի ճնճողուկ տեսաւ. ծիծեռնակը շատ զարմացաւ. «Սիրուն ճնճող, այդ իմ բունն է, ես եմ շինել, կարկատել, որ դրա մէջ ձեր ածեմ, ձագեր հանեմ, դուրս եկ բնիցս»:

Ճնճողուկը ծիծաղեց:

—Ի՞նչ ես ասում, այս լաւ բնից դուրս չեմ գայ, գնա՛ր գլխիդ ճարը տես:

3.

Ծիծեռնակը որչափ խնդրեց, աղաչեց, ճնճողուկը չլսեց. տխուր տրտում գնաց, ամեն ինչ ընկերներին պատմեց: Ծիծեռնակները խումբ խումբ եկան ճնճողուկին խնդրեցին, որ դուրս գայ, բայց ճնճողուկը էլի չլսեց:

—Ծիկ, ծիկ, ծիկ, ասաց մի ծիծեռնակ.

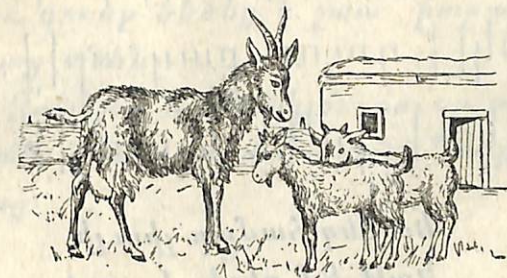
պէտք է պատժել, պէտք պատժել չար թռչունին:

—Ծիկ, ծիկ, ծիկ, ասացին միւս ծիծեռնակները. պէտք է պատժել, պէտք է պատժել չար ճնճողին:

Նրանք թռան... Քիչ յետոյ հարիւրաւոր ծիծեռնակներ ցերս, կաւ կտուցներն առած՝ եկան բնի անցքը ծածկեցին, ճնճողուկին պատժեցին:

Ծիծեռնակ

Ծիծեռնակ, ծիծեռնակ,
Դու գարնան սիրուն թռչնակ,
Դէպի ուր ինձ ասա,
Թռչում ես այդպէս արագ:

Չանկիօ Պանկիօ

1.

Լինում է չի լինում, մի այժ է լինում. այս այժը ունենում է երկու փոքրիկ սիրուն ուլիկ, մէկի անունը Չանկիօ, միւսինը Պանկիօ:

Մայրն ամեն օր գնում արածում էր և ուրիշների համար
կաթ էր պատրաստում: Երբ Զանկուն ու Պանկուն մի քիչ մե-
ծացան, ասացին.

—Մայրիկ, մեզ էլ տար անտառ, մենք էլ ուզում ենք
արածել. ծաղիկներ ուտել, սառը ջուր խմել:

—Դուք փոքր էք, ասաց մայրը, մի քիչ էլ տանը մնացէք,
մի փոքր էլ մեծացէք, յետոյ կը տանեմ:

—Որ այդպէս է, մեզ համար փափուկ խոտ և սառը ջուր
բեր անտառից, ասացին Զանկուն ու Պանկուն:

—Շատ լաւ, ասաց մայրը. նա ամեն օր Զանկո-Պանկ-
լօի համար պոզերով փափուկ խոտ էր բերում, բերանով սա-
ռը ջուր, իսկ ծիծիկներով անուշ կաթ:

Ամեն օր անտառ գնալիս՝ մայրն ասում էր.—Զանկո,
Պանկո ուրիշներ, դուռը փակ պահեցէք, թէ չէ չար գայլը
կը գայ և ձեզ կը տանի:

Երբ մայրը տուն էր վերադառնում, պոզերով դուռը ծե-
ծում էր, բարակ ձայնով երգում և ասում էր.

Զանկո, Պանկո ուրիշներ,

խօսիրունիկ բալիկներ,

եկէ՛ք, դուռը բաց արէ՛ք,

կերէ՛ք, խմէ՛ք, կշտացէ՛ք:

Ես ձեզ համար լիուլի

կաթ եմ բերել իւղալի,

Խոտ եմ բերել հիւթալի,

Ջուր եմ բերել աղբիւրի:

Զանկուն ու Պանկուն վազում, դուռը բաց էին անում,
կաթը ծծում, խոտը ուտում, ջուրը խմում կշտանում էին:

2.

Մի գայլ այս բանը տեսնում է. նա մտածում է ուրիշնե-
րին ուտել. մի օր, երբ այծը տանը չի լինում՝ մօտենում է
տնակին, դուռը ծեծում և երգելով ասում է.

Զանկո, Պանկո ուրիշներ,

Իմ սիրունիկ բալիկներ,

Եկէ՛ք, դուռը բաց արէ՛ք,

Կերէ՛ք, խմէ՛ք կշտացէ՛ք:

Ես ձեզ համար լիուլի

կաթ եմ բերել իւղալի,

Խոտ եմ բերել հիւթալի,

Ջուր եմ բերել աղբիւրի:

Ուրիշները դուռը բաց չարին և ասացին.—Դու մեր մայ-
րը չես, մեր մայրը բարակ ձայն ունի, քո ձայնը հաստ է:

Քիչ յետոյ գայլը նորից մօտեցաւ այծի տնակին. այս ան-
գամ բարակ ձայնով երգեց, որ դուռը բանան:

Զանկուն ու Պանկուն դռան ճեղքից տեսաւ գայլի սև սև
ոտները և ասացին. «Մեր մօր ոտները սպիտակ են, քո ոտ-
ները սև են, դու մեր մայրը չես, դուռը բաց չենք անի»:

Գայլը վազեց գնաց ջրաղաց, ոտները ալիւրով սպիտակաց-
րեց, կրկին եկաւ դուռը ծեծեց և շատ բարակ ձայնով եր-
գեց, որ դուռը բաց անեն:

Այս անգամ Զանկուն ու Պանկուն դուռը բաց արին, բայց
երբ գայլին տեսան, շատ շատ վախեցան: Գայլը երկուսին էլ
կուլ տւեց և գնաց:

3.

Մայրը տուն դարձաւ. երբ նա տնակի դուռը բաց տե-
սաւ, սաստիկ վախեցաւ, դէս ու դէն ընկաւ, շատ ման եկաւ,
ուրիշներին չգտաւ:

—Էն գայլն է ուրիշներին խաբել ու տարել, պէտք է չար
գայլին պատժեմ, պէտք է ուրիշներին ազատեմ:

Այծը մտածեց, մտածեց, հնարը գտաւ, նա մի աման սեր առաւ, մի աման մածուն, գնաց դարբնի մօտ և ասաց.

— Դարբին, այ դարբին, ես քեզ համար սեր ու մածուն եմ բերել. ի՞նչ կը լինի դրա տեղը իմ պողերը լաւ սրես, որ չար գայլի հետ կուեմ, Զանկլօ, Պանկլօ ու լիկներիս ազատեմ:

Դարբինը այծի պողերը դանակի պէս լաւ սրեց:

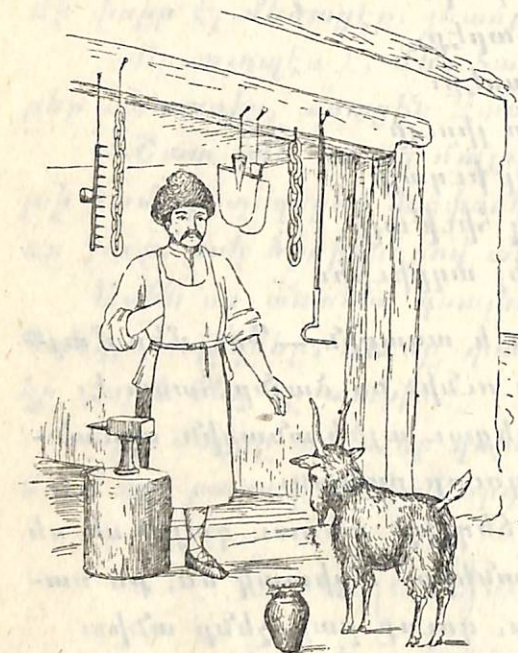
Այծը գնաց գայլի տան կըտուրը, հողը քանդեց և երգիկից գայլի գլխին ածեց:

Գայլը բարկացած կանչեց.

— Ո՞վ է իմ կտուրը քանդում:

— Ես եմ քանդում, ասաց այծը. ասան տեսնեմ, դ՞ու էս տարել իմ Զանկլօին, դ՞ու էս տարել իմ Պանկլօին, թէ որ քաջ էս, դուրս եկ կուենք:

— Ես եմ տարել—կերել քո Զանկլօին, ես եմ տարել—կերել քո Պանկլօին, ես դուրս

կը գամ կուելու, ասաց գայլը:

Նրանք կուեցին. այծը սուր սուր պողերով խփեց գայլի փորը պատռեց: Գայլը վայր ընկաւ, Զանկլօն ու Պանկլօն ուրախ ուրախ դուրս թռան:

Կի-կի-լի-կի... արշուրն եմ

Կի-կի-լի-կի... Աքլորն եմ, Կի-կի-լի-կի... Թագւորն եմ, Մի հաւ ունեմ տունը չէ, Մի հաւ ունեմ բունը չէ, Էս Աքլորիս հալն ի՞նչ է...

Մին էլ մի ճուտ վազելով ճտճտաց.

— Բա չես ասի, հայրիկ, տանտիկին Մարօն չալտիկ Վառօն ծախեց չարչուն, չիթ առաւ, նստել է ու իր քրթով Վաչիկի համար չուշիկ է կարում:

Աքլորն իսկոյն վազեց տուն, Մարօի ձեռքից Ասեղը խլեց, պապի ձեռքից Կոպալը, դուրս թռաւ, որ գնայ իր Վառօն չարչու ձեռքից ազատի:

Դռնից դուրս գալիս կատուն հարցրեց.

— Ո՞ւր էք գնում, Ասեղ.

«Կոպալին հարցրու»:

— Ո՞ւր էք գնում, Կոպալ.

«Աքլորին հարցրու»:

— Ո՞ւր էք գնում, Աքլոր.

Կի-կի-լի-կի... Աքլորն եմ,

Կի-կի-լի-կի... Թագւորն եմ.

Մի հաւ ունեմ տունը չէ,

Մի հաւ ունեմ բունը չէ,

Մինն էլ տարել է չարչին,

Գնամ պատժեմ տան միջին.

— Ես էլ կը գամ...

«Լաւ արի, երեք չըլինենք չորս լինենք»:

Մի քիչ էլ գնացին, Շունը

հարցրեց.

— Ո՞ւր էք գնում, Ասեղ.

«Կոպալին հարցրու»:

— Ո՞ւր էք գնում, Կոպալ.

«Կատուն հարցրու»:

— Ո՞ւր էք գնում, կատու,

«Աքլորին հարցրու»:

— Ո՞ւր էք գնում, Աքլոր.

Կի-կի-լի-կի... Աքլորն եմ,

Կի-կի-լի-կի... Թագւորն եմ.

Մի հաւ ունեմ տունը չէ,

Մի հաւ ունեմ բունը չէ,

Մինն էլ տարել է չարչին,

Գնամ պատժեմ տան միջին.

— Ես էլ կը գամ...

«Լաւ, չորս չըլինենք, հինգ լինենք»:

Մի քիչ գնացին՝ Ուլիկը հարցրեց.

— Ո՞ւր էք գնում, Ասեղ.

«Կոպալին հարցրու»:

— Ո՞ւր էք գնում, Կոպալ.

«Կատուն հարցրու»:

— Ո՞ւր էք գնում, կատու.

«Շանը հարցրու»:

— Ո՞ւր էք գնում, Շուն,

«Աքլորին հարցրու»:

— Ո՞ւր էք գնում, Աքլոր.

Կի-կի-լի-կի, Աքլորն եմ,

Կի-կի-լի-կի, Թագւորն եմ,

Մի հաւ ունեմ տունը չէ,

Մի հաւ ունեմ բունը չէ,

Մինն էլ տարել է չարչին,

Գնամ պատժեմ տան միջին.

— Ես էլ կը գամ...

Հաւ, հինգ չըլինենք, վեց լի-
նինք:

Մի բիշ էլ որ գնացին, ի-
շուկը հարցրեց.

—Ո՞ւր էք գնում, Ասեղ.

«Կոպալին հարցրու»:

Ո՞ւր էք գնում, Կոպալ.

«Կատուին հարցրու»:

—Ո՞ւր էք գնում, Կատու.

«Շանը հարցրու»:

—Ո՞ւր էք գնում, Շուն.

«Ուլիկին հարցրու»:

—Ո՞ւր էք գնում, Ուլիկ.

«Աքլորին հարցրու»:

—Ո՞ւր էք գնում, Աքլոր.

Կի-կի-լի-կի... Աքլորն եմ,

Կի-կի-լի-կի... Թագւորն եմ,

Մի հաւ ունեմ տունը չէ,

Մի հաւ ունեմ բունը չէ,

Մինն էլ տարել է չարչին՝

Գնամ պատժեմ տան միջին:

—Ես էլ կը գամ.

«Հաւ արի, վեցը չըլինենք,

եօթը լինինք»

Ասեղը Կոպալը, Կատուն,

Շունը, Ուլիկը, Իշուկը և Աք-

լորը ճամփա ընկան, գնացին,

գնացին և կէս գիշերին վրայ

տւին չարչուն քնած տեղը.

Ասեղը շուլուլեց չարչու դո-

շակին.

Կոպալը կանգնեց դռան ետևը.

Կատուն նստեց ոտների տակը.

Աքլորը ճրագթաթին.

Շունը դռանը պարզեց.

Ուլիկը, Իշուկը կտուրը բար-

ձրացան:

Ասեղը սկսեց ծակծկել չար-

չու կողերը:

Կատուն ճանկոտեղ ոտները.

Իշուկը, Ուլիկը վազվեցին

և դղրդացրին կտուրը:

Չարչին խիստ վախեցաւ:

Ելաւ որ ճրագ անի,

Աքլորը թևերը թափահարեց.

Վազեց որ դռնից փախչի,

Կոպալը կոպալտեց.

Եկաւ որ թոնիրը մտնի,

Կատուն ճանկոտեց.

Խեղճի ճարը կտրւեց. վեր

կացաւ ու մի բանի կոպալ

ուտելով, լեղապատառ դռնի-

ցը դուրս փախաւ.

Դռանը Շունը կծեց:

Կտուրից Ուլիկն ու Իշուկը

կանչեցին—բռնեցէք, հա՛ բռն-

նեցէք.

Չարչին փախաւ. էն փախչելն

է որ փախչում է:

Կատուն մտաւ հաւանոցից

հաւը դուրս բերաւ:

Աքլորը նստեց Իշուկի վրայ,

Հաւը իր առաջը նստեցրեց,

Կոպալի գլխին խփեց Ասեղը և

դրեց իր ուսին:

Միւս ընկերները—Կատուն,

Շունը, Ուլը շրջապատեցին

Իշուկին և այնպէս մլաւելով,

հաչելով, մկմկալով և զռալով,

կիկիլիկի կանչելով, լուսաբա-

ցին գիւղ մտան:

Աքլորը Իշուկի վրայից թը-

ռաւ կտուրը և հպարտ-հպարտ
երգեց.

Կի-կի-լի-կի... Աքլորն եմ,

Կի-կի-լի-կի... Թագւորն եմ,

Մի հաւ ունեմ տունն է,

Մի հաւ ունեմ բունն է,

Մինն էլ տարել էր չարչին.

Դուռ ու դրկից ժողեցի,

Մութ գիշերով գնացի,

Չարչուն տան մէջ պատժեցի,

Վառօս տարել էր գերի,

Գնացի ու ետ բերի.

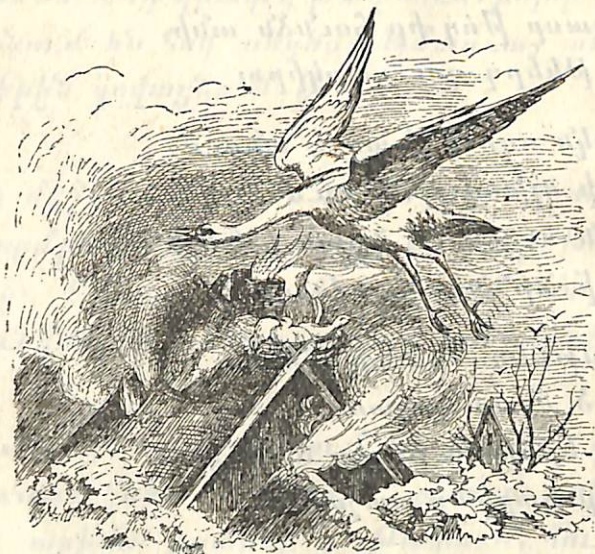
Կի-կի-լի-կի... Թագւորն եմ,

Կի-կի-լի-կի... Աքլորն եմ:

Արագիլը շատ վախեցաւ, վեր վար թռաւ, օգնութիւն
կանչեց: Քանի քանի անգամ փորձեց ձագերին բերանն առնել
քնից փախցնել, կրակից ազատել:

Այս բանը նրան չյաջողւեց ու չյաջողւեց:

Երբ տեսաւ, որ էլ ճար չկայ, թևերը փռեց ձագերի վրայ,
ուղեց պաշտպանել: Կրակի բոցերը վերև բարձրացան: Արա-
գիլը իր ձագերի հետ միասին այրւեց:

Չղջիկ

1.

—Բճրե ձեզ, թռչնիկներ, ինձ էլ ձեր մէջ ընդունեցէ՛ք.
ես ուզում եմ ձեզ հետ ապրել, ասաց չղջիկը:

—Դու ո՞վ ես, հարցրեց մի թռչնիկ:

—Դու մեզնից չես, ասաց մի ուրիշը:

—Որ ձեզնից չեմ, ապա ի՞նչպէս ձեզ պէս թռչում եմ,
ասաց չղջիկը:

Թռչնիկները զարմացան:

—Նա մեզնից է, ասաց մէկը:

—Նա մեզնից չէ, պնդեց
միւսը:

Թռչնիկների մէջ կռիւ ըն-
կաւ:

Մի խելօք ծիտ էլ չղջիկին

ասաց:

—Եթէ ուզում ես մեզ հետ ապրել, պէտք է հարկ տաս:
Չղջիկը բարկացաւ, հեռացաւ գնաց:

2.

Այս անգամ չղջիկը գնաց մկների մօտ և ասաց.

—Բճրե ձեզ, քոյրիկներ, ինձ էլ ձեր մէջ ընդունեցէ՛ք, ես
ուզում եմ ձեզ հետ ապրել:

—Դու ո՞վ ես, հարցրեց մի
մուկ:

—Դու մեզնից չես, ասաց

մի ուրիշը:

—Որ ձեզնից չեմ, ապա ին-

չո՞ւ ձեզ նման քիթ ու բերան ունիմ, ասաց չղջիկը:

—Նա մեզնից է, ասաց մէկը:

—Նա մեզնից չէ, պնդեց միւսը:

Մկների մէջ կռիւ ընկաւ:

Մի մուկ էլ չղջիկին ասաց.

—Եթէ ուզում ես մեզ հետ ապրել, պէտք է հարկ տաս:
Չղջիկը բարկացաւ, հեռացաւ գնաց:

3.

Այն օրից դէսը մուլթ քարերի մէջ, ծառերի ճեղքում նա
մենակ ապրեց. նա մենակ ապրեց, որ էլ հարկ չտայ: Նա
ցերեկները քնում է, գիշերները դուրս գալիս իր համար որս
ձարում:

Էն ի՞նչն է՝

Թևեր ունի, փետուր չունի,

Բայց թռչում է, ինչպէս թռչուն.

Կտուց չունի թռչնի պէս,

Բերան ունի մկի պէս:

—

Պատիկն ու լիտիկը

Դաշտի մուկը հսկայ ու չաղ,
Ագին երկար, ինքը դօշաղ,
Մօտենալով մի օր մի տան,
Տեսաւ պստիկ վտիտ մըկան.
«Պահ, քո տունը Աստուած շինի,
Էդպէս պստիկ մուկ կը լինի...
Էդքան նիհար, հալից ընկած
Աշխարհումս դեռ չի եղած:
Հարուստ տան մէջ տաք ամբարում
Թագաւորի կեանք ես վարում.
Ուտում ես միշտ կարագ ու եղ,
Կրծում շաքար ու նուշ համեղ:
Իսկ ես խոպան, ցուրտ դաշտերում
Հազիւհազ եմ ապրուստ ճարում:
Բայց տես, քեզնից մեծ եմ, հսկայ,
Ինձ պէս լիտիկ՝ էլ մուկ չկայ...»—
«Մի պարծենար, իմ աչքի լիս,
Մէկ նայիր, թէ ո՞վ է գալիս»:
Նայեց էն կողմ դաշտի մուկը
Տեսաւ կատուին—ցամքեց թուփը:
Պստիկ մուկը իսկոյն փախաւ,
Իր նեղ բնում շուտ թագ կացաւ.
Շատ աշխատեց լիտիկ մուկն էլ,
Բայց չկարաց ծակը մտնել:
Կատուն վազեց կաղիւիկ-կաղիւիկ,
Բռնեց դաշտի մըկան չաղիւիկ:
«Բա՛շի, կանչեց տան մըկնիկը.
Պստիկն է լաւ, թէ լիտիկը...»

Հաւանօտ բացատրութիւն գործադրողներին

1. Արդէն էքսպերիմէնտալ մանկավարժութիւնը բազմաթիւ փորձերով ապացուցել է, որ ձեռագրից արտագրելը երկու անգամ պակաս սխալներ է տալիս, քան տպագրից արտագրելը: Նոյնպէս ապացուցւած է, որ ձեռագրով գրել-կարդալ սովորեցնելը անհամեմատ աւելի արագ և յաջող արդիւնք է տալիս, քան տպագրով: Այստեղ մանուկը իր բնական հակումների համաձայն նախ գրում, ապա զբաժը կարդում է: Այսպէս մանուկը գործ ունենալով միմիայն մի բանի (ձեռագրի) հետ, աւելի շուտ ըմբռնում է, հեշտութեամբ վարժւում, առաջ է գնում, քան երբ նրան ձեռագրի հետ միասին տալիս են տպագրերը: Ձեռագիրը որչափ էլ նման լինի տպագրին, այնուամենայնիւ չի կարելի միացած տանել, որովհետեւ մանկանը դժւարութիւն է պատճառում. իսկ երբ սրա հետ միացած են տանում ձեռագիր և տպագիր գլխատուերը՝ խնդիրն անհամեմատ աւելի ու աւելի բարդանում է: Իւրաքանչիւր դիտող դասատու բազմաթիւ փերձերով կարող է տեսնել, որ մանուկները գրելիս շատ անգամ մեծ ու փոքր տառերը շփոթում են միմեանց հետ և գրել-կարդալու գործը դանդաղեցնում, դժւարացնում են: Տպագիր և ձեռագիր փոքր ու մեծ տառերը իրար հետ անցնելիս՝ մանուկների ուշադրութիւնը ցրւում է, նրանք չեն կարող կենդրոնանալ ոչ մէկի վրայ և դրա համար թէ գրելը, թէ ուղղագրութիւնը և թէ կարդալը տուժում է: Այն ինչ՝ երբ նրանք սկզբում միայն ձեռագրի հետ գործ ունենան, այն ժամանակ մի բանով զբաղւելով, ամբողջ ուշադրութիւնը կենդրոնացնում են ձեռագրի գրել-կարդալու վրայ, դրանով մանուկները ոչ միայն լաւ գրելու վարժութիւն են ձեռք բերում, այլև գրածն արագ ըմբռնելու և կարդալու:

Այս հիման վրայ մեր դասագրքով մանուկները պէտք է գրելով կարդալ սովորեն և ձեռագիր տառերի վարժութիւնները վերջացնելուց յետոյ, նոր անցնեն տպագիրը և սրանից յետոյ էլ գլխագրերը: Աւելորդ ենք համարում սրա վրայ երկար կանգնել, քանի որ էքսպերիմէնտալ մանկավարժութիւնը բազմաթիւ փորձերով այդ ցոյց է տալիս:

II. Վերոյիշեալ բացատրութեան հիման վրայ՝ մեր ձերագիր տառերը սովորական ընդունած ձևից տարբերում են. ա) մեր ընդունած ձեռագիր տառերը տպագրին շատ նման են, որպէս զի տպագրերն անցնելիս ոչ մի դժարութիւն առաջ չգալ. միայն մի քանի ձեռագրեր (ձ, հ, ճ, ք) տպագրից տարբերում են, որոնց վարժութիւններին մենք շատ տեղ ենք տւել. բ) արդէն բնախօսական էքսպէրիմէնտները ցոյց են տւել, որ երբ տառերը մազագծերով իրար հետ միացնում են, մանկական լաւ չկազմակերպւած և թոյլ մկանունքները բաւական արագ յոգնում են. այն ինչ վայրկեանական ընդհատումները որոշ հանգստութիւն տալով՝ յոգնածութիւն չեն առաջացնում: Միւս կողմից մազականներով վերջացած և կից գրութիւնը՝ մանուկների դեռ անվարժ աչքի համար միանգամից ընդգրկելը և ըմբռնելը բաւական դժար է: Փորձերը ցոյց են տւել, որ նոյն դժարութիւններին են հանդիպում նաև հասակաւոր անգրագէտները: Այս հիման վրայ մենք խուսափել ենք տառերը մազագծերով վերջացնել և կից գրել: Մեր ընդունած գրութեան ձևը մանուկների տեսողութեան համար շատ պարզ է, միանգամից ըմբռնելի և կարգալու համար հեշտ: գ) Մեր տառերի ձևն ապագայ գեղեցիկ և արագ գրութեան պարզ ձևն է: Այս գրութիւնով առաջնորդողները յետագայում կարիք չեն ունենայ ոչ մի մազագիծ դուրս ձգելու, ինչպէս այդ տեղի է ունենում, երբ տառերը մազագծերով են վերջանում: Երբ մանուկների ձեռքերը գրութեան մէջ վարժւում են, երբ նրանք մտաւորապէս աւելի տոկուն են դառնում, այն ժամանակ նոր պէտք է անցնեն կից և արագ գրութեան, իսկ այսպիսի դէպքում, մեր գրութիւնով առաջնորդողները աւելացնելու են միայն մազագծերը:

III. Ձեռագիր և տպագիր փոքր ու մեծ տառերը սովորեցնելիս աշխատել ենք պարզից բարդը, հեշտից դժւարն անցնել: Սրանով տառերի մասերը մէկը միւսին հիմք են ծառայել և գործը հեշտացրել: Երբեմն այդ սկզբունքից շեղւել ենք բովանդակութեան կապը ինկատի ունենալով. մի բան՝ որ տառերի կապակցութեան և հեշտ սովորելուն պակաս չի նպաստում: Դարձեալ հեշտութեան համար փոքրատառերից բաժանել ենք ձեռագիր և տպագիր գլխատառերը և ընթերցարանում հետզհետէ, աստիճանական կարգով առաջ բերել: Սրանով մի կողմից փոքրատառերի անցնելը համեմատաբար դժւարացրել ենք, իսկ մեծատառերի անցնելը շատ թեթեւացրել: Այս ձևով մանուկները մեծատառեր կը գրեն այն ժամանակ, երբ արդէն փոք-

րատառերը անցած են, որոնց շնորհիւ թէ նրանց աչքը և թէ ձեռքը վարժւած են:

IV. Մանկագիտութիւնը (педология) դրականապէս ապացուցել է, որ մանուկները նկարել սիրում են և իւրաքանչիւրն աշխատում է իր երևակայած իրը կամ կենդանին նկարել: Այս պատճառով՝ որպէս ծնորթի վարժութեան և գրութեան նախապատրաստութիւն՝ ընտրել ենք պարզ գծերից կազմած շրջապատ առարկաների նկարներ: Մանուկները ուսուցչի առաջարկութեամբ պէտք է դրանք գրքից կամ դասարանի գրատախտակից իրենց տետրակների վրայ արտանկարեն (տես I աստիճան): Նպատակայարմար է միանգամից գրչով մի գծանի տետրակի վրայ նկարել, քան մատիտով մի քանի գծի կամ քառակուսիների վրայ:

Փորձերը ցոյց են տւել, որ 4, 3 կամ 2 գիծը ոչ միայն գրութեանը դիւրութիւն չեն պատճառում (ինչպէս կարծում են), այլ այդ գծերի մէջ տառերի տեղը որոշելը բաւական դժւարութիւն է առաջ բերում: Այդ գծերը մանուկների աչքերին և ձեռքերին ենթադրած համաչափութիւնը նոյնպէս չեն տալիս և նրանց ինքնուրոյն աշխատանքը կաշկանդում, կապում են: Այսպէս, երբ մանուկները 4 գծից անցնում են մէկին, նրանք աւելի դժւարութիւնների են պատահում, քան միանգամից մի գծի վրայ գրելիս: Մի գիծը տառերին ուղղութիւն է տալիս, իսկ նրանց համաչափութիւնը մանուկներն իրենք են կամաց կամաց ձեռք բերում և վարժւում: Այս ծնել առանց գծի ուղիղ եւ համաչափ գրութեանը հասնելու ամենակարճ եւ դրական ծանապարհն է:

Գրութեան ձևը ուղղահայեաց ենք վերցրել, ինկատի ունենալով հետևեալը. ա) մանուկները ինքնուրոյն գրելիս աւելի ուղղահայեաց են գրում, քան թեք. իւրաքանչիւր դիտող սրանում կարող է փորձով համոզւել. բ) թեք գրութիւնն առողջապահական տեսակէտով վնասակար է, որովհետև նա պատճառում է ողնաշարի ծռութիւն, կրծքի, ստամոքսի ճնշումն և այլն: Այս բաներն արդէն դպրոցական առողջապահութիւնն ու բնախօսութիւնը հաստատել են, այն ինչ ուղղահայեաց գրութիւնն այդ պակասութիւններից ազատ է. գ) ընդունելով ուղղահայեաց գրութիւն, դասատուները պէտք է ի նկատի ունենան մանուկների բնական առանձնայատկութիւնները. ոչ մի դէպքում չպէտք է ճնշեն նրանց ինքնուրոյն գրութեան ձևը, որը կարող է ընդունւածից թեթեւ շեղումներ ներկայացնել:

VIII Սկզբնական վարժութիւնները մէջ խուսափել ենք այն բառերից, որոնց մէջ երկու կամ աւել բաղաձայներ միասին կան. որպէսզի բառերը հեշտ կարդացւեն և «ը» տառի գործածութիւնը բաղաձայների մէջ շուտ առաջ չգայ, «ը» տառով վանկերը յետացրած է մինչև V. աստիճանը, երբ մանուկներն արդէն բաւական վարժած են կարդալու մէջ: Եթէ նախապատրաստական վարժութիւնները լաւ են տարւած, այն ժամանակ բառերի մէջ լսող «ը» տառի հետ հեշտ կրկնի գործ ունենալ:

Վերջին ժամանակներում էքսպէրիմէնտալ մանկավարժութիւնը նորից դրական կերպով ցոյց տւեց, որ մանուկներին սկզբում գրել-կարդալ սովորեցնելու բնական և ուղիղ ճանապարհն է վերլուծական և համադրական մեթոդների միաւորութիւնը և ոչ թէ առանց դրան՝ միանգամից կարդալուն անցնել: Դրա համար մենք այդ ուղղութիւնը ոչ միայն բանաւոր նախապատրաստական վարժութիւնների մէջ ընդունել ենք, այլ և այդ գործադրել ենք մինչև VI. աստիճանը: Սրանով յետագայ բազմամանկ բառերի գրել-կարդալը դիւրանում է և մանուկը ինքնուրոյն կերպով հնարաւորութիւն կունենայ դժւարացած դէպքերում բառերը վերլուծել, համադրել և կարդալ: Այս կերպ կարգացած իւրաքանչիւր բառ կամ նախադասութիւն պէտք է բառ առ բառ կարդալ, ապա նոյնը վարժ և առողջ նութեամբ:

Այբբենարանի և ընթերցարանի մէջ նպատակով խուսափել ենք առաժներից և դա էլ նրա համար, որովհետեւ շատ առաժների բացատրութիւնները բարդ է Ա. տարւայ մանուկների համար. միւս կողմից շատ անգամ մի գաւառի առաժները միւսի համար անհասկանալի են: Առաժներ գործածելը այս տարում թողնւում է ուսուցչին, որ յարմարաւոր դէպքում օգտւի տեղական պարզ առաժներից:

Օրինակելի տառերը դուրս ենք բերել բառերի առաջին տառից և միայն մի երկու դէպքում վերջից: Մեր համոզմունքն է և փորձերն էլ այդ են ցոյց տւել, որ առաջին տառն ամենից շուտ լսւում է, ամենից պարզ ականջին զարկւում, հետևապէս ամենից արագ ըմբռնելի է՝ քան վերջին, մանաւանդ բառերի միջից դուրս բերած տառերը: Վերջին դէպքում ոչ միայն պարզութիւնը կորչում է, այլ

խօսակցութեան նիւթ դարձնէ պատկերը և դրանից երեխաները պիտի դուրբերեն պատկերի էութիւնն արտայայտող նախադասութիւնը. այնուհետեւ մասնուկների ուղղութիւնը պէտք է հրաւիրէ օրինակելի բառի վրայ, որի օգնութեամբ սովորելու են նոր տառը:

և այդ տառի հնչիւնը հասկացնելու համար պէտք է կամ բաւական դժւարութիւնների մէջ ընկնել և վերլուծելով հասկացնել և կամ մանկավարժական միջոցները թողած՝ միանգամից տառի անունն ասել, այնպէս որ օրինակելի բառը միայն ձևի համար դրւած կըլինի: Այստեղ ուսուցիչը իր միջոցներով է ճանապարհ բաց անում և ոչ թէ դասագիրքն է այդ տալիս:

IX. Ուսուցիչներին և աշակերտներին դիւրութիւն տալու համար իւրաքանչիւր դասում մի տառ է նշանակւած և բոլոր անցած տառերը իւրաքանչիւր դասի մէջ կրկնւում են:

Փոքր իշատէ փորձւած դասատուն չի կարող չվկայել, որ մի ժամում մի տառից աւելի անկարելի է անցնել, նամանաւանդ սկզբնական շրջանում: Մանուկները պէտք է այդ տառն ըմբռնեն, զրեն, կան շրջանում: Մանուկները պէտք է այդ տառն ըմբռնեն, զրեն, վարժութիւնների մէջ գործադրեն և իւրացնեն, դրա համար էլ դժւար է մի տառից աւել անցնել: Մի ժամում մի քանի տառ անցնելը ոչ միայն տանջանք է մանկան համար, այլև նա անկարող է յիշողութեան մէջ պահել. ուսուցիչն ստիպւած կրկին ու կրկին պէտք է դիմէ անցած վարժութիւններին: Այս ամենը մենք անձնական փորձերից տեսել ենք, դրա համար էլ խուսափել ենք այդպիսի դժւարութիւններից և մեր կարծիքով հեշտացրած և մանկավարժական ընթացքների համաձայն դասագիրք ենք առաջարկում: Թէ որչափ ենք պահանջների համաձայն դասագիրք ենք առաջարկում: Թէ որչափ ենք հասել մեր ցանկացած նպատակին, այդ բարեխիղճ գործադրողների փորձերն ու կարծիքները ցոյց կըտան. որոնց նկատողութիւնները սիրով և շնորհակալութեամբ կընդունենք:

Մի երկու խօսք ևս, թէ մեր դասագրքի իւրաքանչիւր մասին քանի ժամ պէտք է նւիրել: Հիմնւելով մեր փորձերի վրայ, կասենք. ա) մօտ 20 ժամ պէտք է տալ նախապատրաստական վարժութիւններին (զրուցատրութիւն, վերլուծութիւն և գրութիւն): բ) Իւրաքանչիւր դասում մի տառ անցնելով, 40 վարժութիւններին պէտք է տալ 40 ժամ, իսկ նրանց վերաբերեալ յօդաձևերին 15 և 5 դաս մանրատառ տպագրին, ընդամենը 80 դաս: Ներկայ ծրագրի համաձայն շաբաթական 7 ժամ հաշւելով, մինչեւ նոյեմբերի վերջը կանցնեն բոլոր նախ վերջին մանուկները վերջացրած կըլինեն ոչ միայն բոլոր տառերը, այլև աշնան մասին գննողական գաղափար կունենան և նրան ուր, այլև աշնան մասին գննողական գաղափար կունենան և նրան վերաբերեալ պատմութիւններից մի քանիսը բանաւոր անցած կըլինեն: Դեկտեմբերի դասերը պէտք է նւիրել աշնան և շրջապատից

վեր առած մի քանի յօդաձևերի ընթերցանութեան: Յունւարից զննական կերպով պիտի սկսել ձմռան յօդաձևերը, գարնանը՝ գարնան յօդաձևերը, իսկ վերջերում գաղափար տալ ամառայ մասին:

ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐ

I

(երես 2)

Ա. սիւնեակ. Ուղղահայեաց ու հորիզոնական գծեր եւ նրանց միաւորումը

Այս սիւնեակում (ինչպէս և հետեւելներում) պատահող ձևերը նախ պէտք է գործնական կերպով հասկանալի դարձնել երեխաներին և ապա նկարել տալ, առաջարկելով. —

Բռնեցէք ձեր քանոնները, մատիտները, գրչա-
կոթերը ուղղահայեաց:

Յոյց տւէք դասարանի մէջ ուղղահայեաց գծեր
(սեղանի, լուսամուտի, պատի վրայ և այլն):

Նկարեցէք ուղղահայեաց գծեր:

Բռնեցէք ձեր մատիտները, գրչակոթերը, մատ-
ները հորիզոնական. ջոյց տւէք դասարանի մէջ
նոյն տեսակ գծեր:

Նկարեցէք հորիզոնական գծեր, խաչ, գրատախ-
տակ, լուսամուտ, նստարան, սեղան, կանգնած ու
պառկած սանդուղք և պատ:

Բ. սիւնեակ. Թեր գծեր

Բռնեցէք ձեր մատիտները, քանոնները, գրչա-
կոթերը թեր:

Նկարեցէք թեր գծեր՝ աջից դէպի ձախ, ձախից
դէպի աջ՝ խաչ, աթոռ, աստղ, ծառ, ծաղկաժառ,
նամակ, տնակ, քանոն:

Գ. սիւնեակ. Կոր գծեր

Նկարեցէք օղակ, անիւ, կեռաս, խնձոր և կանգ-
նեցրած ձու:

Դ. սիւնեակ. Տառերի հիմնական գծերը

Նկարեցէք կարթ՝ միսը վրան, միայն կարթ՝
փոքր ու մեծ, երկու գլխանի կարթ:

Միացրէք մի կարթը մէկ ուղղահայեացի հետ:

» ուղղահայեացը՝ վերևից կարթ ունե-
ցող գծին:

» մի կարթ ուղղահայեաց գծի և վե-
րևից կարթ ունեցող մէկ ուրիշ
գծի հետ:

Նկարեցէք մի ուղղահայեաց և ներքևից սրան
միացող մէկ հորիզոնական գիծ:

» միևնոյնը աւելի մեծ:

» ուղղահայեաց գիծ՝ ներքևը ձևաձև.

» ձեռագիր:

II

Զրուցատրութեան նիւթ է դառնալու Յ-ը երեսում եղած ընդ-
հանուր պատկերը այն ձևով, ինչ ձևով. վերևում նկարագրւեց:

III

Մէկ և երկու վանկանի բառեր գրել-կարդալ

IV

Երկու և երեք վանկանի բառեր գրել-կարդալ

V

Երկու բաղաձայնը վանկել «ը» տառով՝ առանց «ը»-ն գրելու

VI

Բազմավանկ բառեր և վանկերի չբաժանւած յօդաձևեր

Տպագիր փոքրատառեր

Ձեռագիր և տպագիր մեծատառեր

Ընդհանուր յօդաձևեր

«վ» և «ւ» (տես երես 8) իբրև նման հնչիւններ պիտի անցնել միատեղ և ասել մեծ «վ» և փոքր «ւ»։ սրանց տարբեր գործածութիւնը երեխաները պիտի սովորեն վարժութիւններով։

«յ»-ն բառերի վերջում (տես երես 30) չկարդալու համար առանձին ուղղորութիւն պիտի դարձնէ դասատուն և ըմբռնել տայ դարձեալ վարժութիւններով։

Դասագրքի մէջ մտցրել ենք մի քանի օտարազգի բառեր, որոնք կամ շատ ընդհանրացած են և կամ յատուկ են մանկական լեզւին։

ՑԱՆԿ

Ա Յ Բ Բ Ե Ն Ա Ր Ա Ն

Գրութեան նախավարժութիւն	2
Ընդհանուր պատկեր (գունաւոր)	3
1. Վարսիկի կատուն	11
2. Արև, արև. ոտանաւոր ժողովրդ. (Ք. Հակ.)	12
3. Օրօր. ոտանաւոր	13
4. Սրտոտ գորտը («Ծաղիկ» մանկ. թ.)	14
5. Դանդան մանկիկ. ոտան. ժողովրդ. (Ազգ. չ.)	15
6. Իմաստուն կովը. փոխադր.	15
7. Թօն արաւ. ոտան. ժողովրդ.	16
8. Յոլակի ակնոցը. փոխադր.	17
9. Ես ունեմ. ոտան. նմանողութիւն	18
10. Կատուն և սերը. փոխադր.	21
11. Մէկը գալիս է մօլի մօտ. ժողովրդ.	23
12. Հորոսի մանգաղը. ժողովրդ. (Հորոսից)	24
13. Աքլոր. ոտանաւոր. ժողովրդ. (Ազգ. չ.)	25
14. Ծիտիկ եմ. ժողովրդ.	26
15. Ծոյլ Թեանը. ժողովրդ.	27
16. Արջը և ժօրժիկը. փոխադր.	27
17. Կռունկներ. ոտան ժողովրդ.	28
18. Բարի լոյս, Գարօ. ժողովրդ	29
19. Փիսիկ. ոտանաւոր. ժողովրդ. (Ազգ. չ.)	29
20. Ստիկ Յակոբը. ժողովրդ.	30
21. Երկու ձի. փոխադր.	31
22. Կու-կու-լի-կու. ոտան. Աթ. Խնկոյեան	33
23. Վարդանը և Ոսկանը փոխադր.	34
24. Բզէզ. Աթ. Խնկոյեան	35

25. Բօբը. փոխադր.	35
26. Մատեների վէճը. ոտան. (ժողովրդ.)	36
27. Պստիկ հէքեաթ. ոտանաւոր ժողովրդական	37

Ը Ն Թ Ե Ր Յ Ա Ր Ա Ն

Ա.

(Շրջապատ)

1. Դիրք. ոտան. Աթ. Խնկոյեան.	38
2. Ռուզանը. փոխադր.	39
3. Արտուտիկ. (ձեռագիր) ոտան. Հ. Հայրապետեան.	40
4. Կլորիկ, թմբիկ. ոտանաւոր. («Ծաղիկ» Թ. Թ.).	40
5. Բկլիկ Պետիկը	41
6. Մատեների խաղը. ժողովրդ.	42
7. Նոյեմբեր. ոտանաւոր. (ձեռագիր) Հ. Հայրապետեան.	43
8. Ծոյլ Խաչիկը.	44
9. Նազիկ տատի խաղը.	45
10. Զիկ, չիկ, ոտան. Աթ. Խնկոյեան	45

Բ.

11. Աշուն	46
Գունաւոր պատկեր աշնան համար	»
12. Աշուն ոտան. Պետ. Մոճոռեան.	47
13. Լուսին, լուսին. ոտան. Աթ. Խնկոյեան.	48
14. Սարեակ. փոխադր.	48
15. Կըտ-կըտ կըտկըտան. Աթ. Խնկոյեան	49
16. Լաւ ընկեր. ոտան (ձեռագիր). Հ. Հայրապետեան	50
17. Երեք թիթեռնիկ	51
18. Խառնուտիկ. ոտանաւոր. Ս. Գիւլզադ.	53
19. Երեխաներն անտառում. նմանողութիւն	53

Գ.

20. Զմեռ	57
Գունաւոր պատկեր ձմեռայ համար	»
21. Նոր տարի. ոտան. Գ. Ք.	58
22. Զին և ճնճղուկը. ոտանաւոր	59
23. Զմեռայ գալը. ոտան.	59
24. Զմեռայ զւարճութիւն	60

25. Զնէ մարդ. ոտան. նմանողութիւն	62
26. Աշնան տերևը (ձեռագիր) ոտան. Հ. Հայրապետեան	63
27. Պոչատ կաշաղակը. ժողովրդ. (Վան. Սազ.)	63

Դ.

28. Դարուն.	66
Գունաւոր պատկեր զարնան համար	»
29. Դարուն ոտան. Պետ. Մոճոռեան	67
30. Բալենու հիւրերը	67
31. Սազ. ոտան. նմանողութիւն	68
32. Պարտէզում. նմանողութիւն	69
33. Ծիտիկ. ոտան. փոխադր	70
34. Անտառում	71
35. Մայիսին. ոտան. Եր. Բաբայեան	72
36. Արտուտի բունը	73
37. Արտուտի երգը. Աթ. Խնկոյեան	74
38. Ծիծեռնակի բունը. փոխադր.	74
39. Ծիծեռնակ. ոտան. Դողոթեան	75
40. Զանկլօ, Պանկլօ. ժողովրդ. մի մասը ձեռագ. (Հայկ. կենդ. վէպեր)	75
41. Կի-կի-լի-կի... աքլորն եմ. Աթ. Խնկոյեան	79

Ե.

42. Ամառ.	82
Գունաւոր պատկեր ամառան համար,	»
43. Ամառ. ոտան. Մ. Մամիկոնեան (մի մասը ձեռագիր)	82
44. Զմրուխտ եզնակ. Յար. Թումանեան	83
45. Արագիլի սէրը. փոխադր.	83
46. Զղջիկ. ժողովրդ. (Հայկունի, կենդանական վէպեր)	84
47. Պստիկն ու լիտիկը. Յար. Թումանեան	86

Հ Ա Ն Ե Լ Ո Ի Կ Ն Ե Ր

1. (Ուլիկ ուլիկ)	Նուռ 7
2.	Գիրք 42
3.	Մոմ 43
4.	Հղջիկ 85

Համառօտ բացատրութիւն գործադրողներին.	87
--	----

Page 10 of 10

Page 10 of 10

Page 10 of 10

Page 10 of 10

Page 10 of 10

ԳԻՆՆ Է 40 ԿՈՊ.

Դ Ա Ս Ը Ն Կ Ե Ր

Առաջին տարի	40 Լ.
Երկրորդ տարի	50 Լ.
Երրորդ տարի	60 Լ.

Պահեստը Գուտտենբերգ գրախանութում (Թիֆլիս)
Գումարով առնողներին 20 % զեղջ

Յանկացողները դիմեն՝

Тифлисъ, книжный магазинъ „Гуттенбергъ“.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1643194

